

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bc. Zdeněk Zapletal

II. ročník – navazující kombinované studium

Obor: Vychovatelství – řízení volnočasových aktivit

Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury. Rovněž uvádím, že tato práce může být používána pro studijní účely.

Ve Šternberku 15. 3. 2012

.....

Bc. Zdeněk Zapletal

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Pavlu Neumeisterovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky při tvorbě této práce. Současně děkuji pracovníkům Služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky Olomouckého kraje za praktické rady a doporučení, zejména v praktické části této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Obecný úvod a cíl práce	6
1.1 Uvedení diplomové práce	6
1.2 Cíl diplomové práce	7
1.3 Členění diplomové práce	8
Teoretická část	
2 Teoretická východiska	9
2.1 Základní pojmy, terminologie a názvosloví	9
2.1.1 Související právní předpisy	14
2.2 Kriminalita mládeže a její příčiny	14
2.3 Kriminalita páchaná na mládeži	17
2.3.1 Viktimologie, viktimizace a viktimnost	19
2.3.2 Posttraumatická stresová porucha	22
2.3.3 Specifika poučení dětského svědka.....	25
3 Výslechová místnost.....	27
3.1 Východiska k budování výslechové místnosti	27
3.2 Umístění výslechové místnosti, adresa	29
3.2.1 Vybavení výslechové místnosti	30
3.3 Práce ve výslechové místnosti, technické zajištění	31
3.3.1 Rezervace výslechové místnosti a účast ostatních složek policie zajišťujících chod ve výslechové místnosti	32
4 Specialisté pracující s dětskými oběťmi, svědky a pachateli trestné činnosti	34
4.1 Další osoby účastnící se výslechu a jejich role	36

Praktická část

5 Úvod do praktické části	38
5.1 Metody a techniky získávání dat v praktické části... ..	38
6 Rozhovory s policisty (specialisty) pracujícími ve výslechové místnosti	40
6.1 Realizace rozhovoru	40
6.1.1 Rozhovor první	41
6.1.2 Rozhovor druhý	46
6.2 Vyhodnocení získaných informací z rozhovorů	51
7 Kasuistiky – skutečné příklady výsledků z praxe	54
7.1 Kasuistika první – výslech dětské oběti trestného činu.....	54
7.2 Kasuistika druhá – výslech dětského pachatele činu jinak trestného.....	60
7.3 Shrnutí	65
8 Statistika nápadu trestné činnosti na úseku mládeže za rok 2011.	66
Závěr.....	69
Anotace	71
Prameny a použitá literatura	72
Seznam příloh	76

Úvod

1 Obecný úvod a cíl práce

1.1 Uvedení diplomové práce

Diplomová práce s názvem „Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení“ analyzuje a pojednává o problematice využívání této místnosti jako jednoho z prostředků předcházejícího sekundární viktimizaci dítěte. S ohledem na skutečnost, že více než dvanáct let pracuji u Policie České republiky, v současné době na pozici krajského kriminalisty Olomouckého kraje, jehož pracovní náplní je objasňování nejzávažnější trestné činnosti, ve které stále častěji figurují osoby mladší osmnácti let, jsem se rozhodl zaměřit se na zpracování práce, která by napomohla začínajícím policistům. Policistům, kteří slouží na základních útvech, kriminalistům, kteří začínají pracovat na problematice mládeže, ale i dalším, které tato problematika zajímá a chtějí se v dané oblasti vzdělávat. Práce není určena pouze policistům, ale všem organizacím, které se s mládeží při své každodenní činnosti setkávají a může se stát, že budou muset řešit i nepříjemné záležitosti.

O výslechových místnostech již bylo napsáno mnoho prací, publikací i odborných článků. Osobně však postrádám publikaci, která by se na využívání výslechové místnosti jako jednoho z prostředků předcházejících sekundární viktimizaci zabývala z praktického hlediska. Publikace, která by byla jakousi „kuchařkou“ pro začínajícího specialistu z řad policie popř. jiné státní složky.

Jak už jsem se zmínil, pracuji u policie mnoho let a stále se setkávám s problémem, že mnozí policisté nevědí, jak při své každodenní činnosti pracovat s případy, ve kterých vystupuje osoba mladší osmnácti let, nezletilý či mladistvý. Ať už se jedná o poškozeného, svědka či pachatele trestného činu, či činu jinak trestného.

Běžný policista vzhledem ke své rozsáhlé pracovní náplni a ke skutečnosti, že reprezentuje represivní složku vnitřní bezpečnosti státu, často nerozlišuje

osobu pachatele. Řadový policista se zpravidla nezajímá o důvody, proč pachatel trestný čin spáchal. V případě, že se protiprávního jednání dopustí osoba mladší osmnácti let, věc posuzuje stejně, jako kdyby se ho dopustil plnoletý pachatel. Policista zpravidla neřeší a ani mu to nepřísluší, zda-li se protiprávního jednání dopustil někdo, kdo neměl jiné východisko. Bohužel ani neřeší, zda-li je osoba, která se stala obětí trestného činu, nějak stresována tím, že se musí podrobit výslechu na policejní služebně, tj. místě, které často nevyhovuje práci s oběťmi trestných činů. Nebudu řešit, zda-li se tak děje z důvodu pracovního vytížení, neznalosti či dokonce lenosti individuálních policistů.

V diplomové práci, kterou právě držíte v rukou, jsem se pokusil zaznamenat důležitost individuálního přístupu k jednotlivým případům, k případům, ve kterých vystupují osoby mladší osmnácti let, nezletilí či mladiství jako poškození (oběti) či pachatelé trestných činů. V práci jsem se snažil poukázat na skutečnost, že hlavním cílem není případ vyřešit pouze z procesního hlediska, ale je třeba se na věc dívat i (a možná spíš především) z hlediska lidského. Využívat výslechové místnosti a předcházet tak zbytečné sekundární viktimizaci ze strany orgánů činných v trestním řízení.

1.2 Cíl diplomové práce

Hlavním cílem diplomové práce je charakterizovat smysl a efektivitu výslechových místností jako významné součásti prevence sekundární viktimizace dětí při úkonech v trestním řízení, se zaměřením na praktické rady a doporučení. Naplnění hlavního cíle práce je podmíněno dosažením dílčích cílů, jimiž jsou:

- a) charakterizovat či definovat základní teoretické ukotvení diplomové práce prostřednictvím shromáždění, analýzy, komparace a zhodnocení dostupných relevantních zdrojů a pramenů zaměřených na problematiku vyšetřování dětí jako obětí závažné trestné činnosti. Zde bude věnována pozornost především klíčovým kategoriím jako je trestná činnost páchaná na dětech a dětmi, děti jako oběti trestné činnosti, viktimologie, viktimizace, sekundární viktimizace, viktimnost, atd.

- b) popsat a analyzovat proces výslechu dítěte jako oběti trestné činnosti ve vztahu ke specifickým potřebám dítěte a s ohledem na prevenci sekundární viktimizace
- c) stanovit specifické kompetence vyšetřovatele v rámci úkonů v trestním řízení a s ohledem na specifické potřeby dítěte jako oběti trestné činnosti
- d) formulovat základní požadavky na vybavení a umístění výslechové místnosti s ohledem na předchozí formulované kategorie
- e) na základě formulovaných teoretických východisek ověřit efektivitu a přínos specializovaných výslechových místností a odborného přístupu pracovníků konajících výslech v rámci trestního řízení. Zde bude postupováno metodou sběru relevantních empirických dat formou expertních rozhovorů
- f) doložit efektivitu výslechových místností na základě uvedených případových studií, dokreslených současnou statistikou trestných činů páchaných na dětech v Olomouckém kraji.

1.3 Členění diplomové práce

Diplomová práce je členěna do osmi logicky navazujících, avšak samostatných kapitol. První část je obecná, pokouším se v ní definovat cíle práce, popsat její zamýšlenou strukturu. V druhé části popisuji teoretická východiska, základní pojmy a názvosloví, které se pojí s problematikou výslechových místností, včetně trestné činnosti páchané mládeží a na mládeži. Třetí část se zabývá teorií týkající se výslechových místností, jejich vybavením. Čtvrtá část je pak zaměřena na specialisty, kteří v těchto místnostech provádějí úkony.

Pátá, šestá, sedmá a osmá kapitola zahrnují praktickou část diplomové práce. Tento celek je zaměřen na praktické rady a doporučení, získané expertními rozhovory se specialisty pracujícími na problematice mládeže. V praktické části jsou případové studie - kasuistiky skutečných případů, při nichž byla výslechová místnost v Olomouci využita jako nezbytná pomůcka pro řádné a profesionální objasnění dané věci. Přílohu diplomové práce tvoří fotodokumentace z výslechové místnosti, kopie osvědčení specialisty a protokoly výslechů včetně zákonných poučení.

Teoretická část

2 Teoretická východiska

Aniž bychom si to uvědomovali a v běžném životě si to nepřipouštíme, každému z nás se to může stát. Můžeme se stát obětí nebo svědkem trestného činu. Činu, který může navždy změnit náš život, pohled na něj, jakož i přístup k životu samotnému. O to horší je představa, že se obětí či svědkem trestného činu stane osoba mladší osmnácti let, odborně a v právnickém slangu označovaná jako nezletilý či mladistvý. V případě, že se tak stane, je důležité, aby se poškozené osobě dostalo profesionálního přístupu ze strany orgánů činných v trestním řízení. Důvodem je zabránění tzv. sekundární viktimizaci jedince, která by právě neprofesionálním přístupem ze strany vyšetřujících orgánů mohla být přivozena.

Dříve než se budu věnovat samotné práci s oběťmi, svědky a pachateli trestné činnosti, tedy trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži, popíši v následující podkapitole základní východiska a terminologii, se kterou se v práci budeme nadále setkávat.

2.1 Základní pojmy, terminologie a názvosloví

Obětí trestného činu je osoba, která byla trestným činem poškozena materiálně, fyzicky či emocionálně, tedy psychicky. Podle zažitého trestného činu rozlišujeme takové osoby do těchto skupin:

- oběť přímého fyzického násilí
- oběť sexuálního násilí
- oběť domácího násilí
- oběť, které byla způsobena majetková újma formou vloupání do soukromí či podvodem

Právní úprava, konkrétně trestní řád, hovoří o oběti jako o poškozeném.¹

---

¹ Zákon č. 141/1961 Sb., § 43, o trestním řízení soudním (trestní řád)

Trestným činem je „protiprávní čin, který zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně“.²

„Trestný čin, který spáchal mladistvý a jehož společenská nebezpečnost je vyšší než malá, se nazývá **provinění**“.³ Současně se však můžeme setkat s označením protiprávního jednání jako - čin jinak trestný. Tento pojem se užívá, pokud trestný čin spáchala osoba mladší patnácti let, tedy osoba označovaná jako nezletilý. V návaznosti na vyšetřování mládeže hovoříme o protiprávním činu, činu jinak trestném.

Zletilý, nezletilý, mladistvý, osoba mladší patnácti let, dítě a mládež - to jsou termíny, bez kterých se v další části neobejdeme. Mají totiž velký význam z hlediska trestněprávního, občansko-právního, popř. kriminogenního.

Zletilý, chcete-li osoba způsobilá k právním úkonům, je osoba, která dosáhla plnoletosti, tedy dovršila osmnáctý rok života. „Z hlediska občansko-právního lze zletilost nabytí i uzavřením manželství“.⁴ Z hlediska trestněprávního však osoba za zletilou není považována, dokud nedovrší osmnáctý rok svého věku, respektive stává se zletilou den po dovršení osmnáctého roku věku.

Nezletilý, tento pojem je opakem významu zletilého. Nezletilý je fyzická osoba, která nedovršila osmnáct let věku nebo nenabyla zletilosti manželstvím. Na časové ose života vyjadřuje období od narození do nabytí zletilosti. Nezletilý má způsobilost k těm právním úkonům, které jsou svou povahou přiměřené jeho rozumové vyspělosti a odpovídají jeho věku. „Trestní právo tento pojem neužívá, i když v trestní praxi je často využíváno pro označení osob ve věku do patnácti let.“⁵

---

² Zákona č. 40/2009 Sb., § 13 odst. 1, trestní zákoník

³ Zákon č. 218/2003 Sb., § 6, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

⁴ Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

⁵ CHMELÍK, J. *Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii i praxi*. MV ČR: Praha, 1995. s. 3

Mladistvý je dle trestně-právního pojetí osoba, která dovršila patnáctý rok svého věku, ale nedovršila zletilosti.

Osoba mladší než 15 let je osoba, která, jak již plyne z názvu, „nedovršila patnáctý rok svého života. Jedná se o osobu, která není tzv. trestně odpovědná“.⁶

Dítě se podle „Úmluvy o právech dítěte přijaté dne 20. 11. 1989 v New Yorku nazývá osoba mladší osmnácti let, pokud nedosáhla zletilosti dříve, tedy nenabyla zletilosti manželstvím“.⁷ „Pro účely trestního řízení se dítětem rozumí osoba mladší patnácti let, tedy osoba, která v době spáchání činu jinak trestného nedovršila patnáctý rok věku“.⁸ Dle zákona o rodině jsou za děti považovány osoby mladší patnácti let.

Mládež, tímto termínem jsou obecně označovány fyzické osoby, které nedovršily osmnáctý rok života.

Pachatel trestného činu je definován takto: „pachatelem trestného činu je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či jiné okolnosti vylučující protiprávnost anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala“.⁹

K pojmu pachatel se pojí i pojem spolupachatel¹⁰ a účastník¹¹ trestného činu. „Dopustí-li se osoba, která dosud nedovršila věku patnácti let, jednání, jež má

---

⁶ Zákona č. 40/2009 Sb., § 25, trestní zákoník

⁷ Zákona č. 40/1964 Sb., § 8 dost. 2), občanský zákoník

⁸ Zákon č. 218/2003 Sb., § 2 písm. c), o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

⁹ Zákona č. 40/2009 Sb., § 22, trestní zákoník

¹⁰ Zákona č. 40/2009 Sb., § 23, trestní zákoník

znaky trestného činu, není za tento trestný čin trestně odpovědná“.¹² Takto je pachatel definován z právního hlediska.

„Z psychologického hlediska bývá pachatel vnímán jako kriminální osobnost“.¹³ „Podle typologie je rozlišováno pět druhů pachatele:

- 1. sociální (normální) typ,*
- 2. neurotický typ,*
- 3. psychopatický typ,*
- 4. mentálně nedostatečný typ,*
- 5. psychotický tip“¹⁴*

Dále jsou pachatelé rozlišováni podle kriminologické typologie, sociologické typologie, ad.

Svědék trestného činu je fyzická osoba, která svými smysly vnímala ty skutečnosti, které jsou důležité pro trestní řízení a které by mohly zajímat OČVTR a osvětlit tak dějovou situaci, která v době spáchání trestného činu, popř. po spáchání trestného činu, nastala. Svědek může být i malé dítě nebo osoba s tělesným či duševním postižením.

Nyní se zaměřím na osoby, které se zpravidla účastní vyšetřování trestné činnosti páchané mládeží a na mládeži. Později se s těmito termíny v práci jistě setkáme.

Orgán sociálně-právní ochrany dětí, ve zkratce uváděn jako OSPOD. *„Jedná se o státní orgán, který zajišťuje sociálně-právní ochranu dětí a je podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí. Touto ochranou se rozumí zejména ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu, ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění, působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny. Nedočteny zůstávají zvláštní právní předpisy, které upravují též ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte.“¹⁵*

---

¹¹ Zákona č. 40/2009 Sb., § 24, trestní zákoník

¹² Zákona č. 40/2009 Sb., § 25, trestní zákoník

¹³ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Euridion, s.r.o.: Praha, 1998. s. 66

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. Euridion, s.r.o.: Praha, 1998. s. 69

¹⁵ Zákona č. č. 359/1999 Sb., §1, o sociálně-právní ochraně dětí

Působnost a úkoly tohoto orgánu jsou dány zákonem o sociálně - právní ochraně dětí.¹⁶

Zákonný zástupce je „*rodič nebo jiná fyzická osoba určená soudem*“.¹⁷

Poručník je osoba, která vychovává, zastupuje a spravuje majetek dítěte, pokud jeho rodiče zemřeli, byli zbaveni způsobilosti k právním úkonům, výkon jejich rodičovských povinností byl pozastaven, atp. Poručník je ustanoven soudem a zpravidla se jedná o osobu blízkou dítěti nebo osobu, kterou určí rodič dítěte. Pokud žádná z těchto alternativ není z hlediska zájmů dítěte vhodná, určí soud poručníkem pracovníka odboru sociálně-právní ochrany.¹⁸ Soud určuje konkrétního pracovníka, nikoliv instituci. Pokud věc nesnese odkladu, vykonává funkci poručníka pracovník OSPOD a to až do doby, než je poručník určen soudem.

Opatrovník je jeden z institutů zajišťujících práva a zájmy dítěte. Na rozdíl od poručníka vykonává opatrovník jen některá práva, která by jinak vykonával rodič dítěte. „*Opatrovníka určuje soudce nebo státní zástupce, včetně jeho práv a povinností*“.¹⁹ Tento institut je uveden v zákoně o rodině.²⁰ Opatrovníkem může být i pracovník odboru sociálně-právní ochrany dětí.

Probační a mediační služba ČR je institut působící v oblasti justice, usilující o zprostředkování účinného a společensky prospěšného řešení konfliktů spojených s trestnou činností. „*Cílem probační a mediační služby je integrace pachatele, participace poškozeného a ochrana společnosti, včetně prevence opakování trestných činů. Současně organizuje a zajišťuje efektivní a důstojný výkon trestů a opatření vykonávaných na svobodě*“.²¹

---

¹⁶ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

¹⁷ Zákona č. 94/1963 Sb., § 45, o rodině.

¹⁸ Zákona č. 94/1963 Sb., § 78, § 79, o rodině

¹⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., § 45 odst. 2, o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 218/2003 Sb., § 43 odst. 2, o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve

věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

²⁰ Zákona č. 94/1963 Sb., § 83, § 84, o rodině

²¹ Zákon č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě

Orgán činný v trestním řízení (OČVTŘ) je souhrnem všech zainteresovaných složek v rámci šetření, vyšetřování a souzení trestné činnosti. Jedná se o policejní orgán, státního zástupce a soudce.

2.1.1 Související právní předpisy

Další pojmy, se kterými se můžeme setkat při řešení dané problematiky, jsou uvedeny v níže zapsaných právních normách. Jedná se o:

- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- Zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

2.2 Kriminalita mládeže a její příčiny

V další podkapitole teoretické části nastíním nejzávažnější příčiny páchaní trestné činnosti mládeže a druhy kriminality, která je mládeží páchána. Kriminalita mládeže se od kriminality dospělých poměrně značně odlišuje, a to zejména způsobem jejího páchaní. Zatímco dospělý pachatel se zpravidla dopouští sofistikované trestné činnosti, mládež se nechává unést vrstevníky,

televizí, internetem, atp. Trestná činnost je neorganizovaná. Mládež hledá motivy a nápady, jak trestný čin spáchat v různých informačních zdrojích. Na rozdíl od dospělého jedince páchá trestnou činnost ve skupinách vrstevníků, popř. pod vlivem alkoholu či jiných látek, zpravidla omamných či psychotropních. Většinou se dopouští trestné činnosti pod záštitou davu, party a dalších neformálních skupin. Mladistvý pachatel velmi často využívá neúměrnou brutalitu. Důvodem je fyzická i psychická nevypěstlost takového jedince a nemožnost překonat odpor běžnou silou. Dá se říci, že trestná činnost páchaná mládeží, je rok od roku závažnější, promyšlenější, brutálnější.

Příčiny kriminality mládeže jsou především ty, které do značné míry ovlivňují osobnost člověka. Rozhodující roli při formování osobnosti mládeže má rodina, přátelé a známí, tedy mikrostruktura, ve které mladý člověk vyrůstá a žije. Nezanedbatelný vliv má však i škola, kamarádi, parta a další.²²

Dle mého názoru je v této souvislosti třeba zmínit i způsob a místo trávení volného času, stručně řečeno má-li jedinec čas na vymýšlení trestné činnosti, či naopak má volný čas tak vyplněn, že se o tyto věci nezajímá. *„V této souvislosti je třeba si všimnout i významu špatného prožívání volného času pro genezi kriminálního jednání. Volný čas – kterého mají mladí lidé ohrožení delikvencí více než jejich nedelikventní vrstevníci – je obecně nevhodně prožíván. Dominujícím prvkem při jeho naplňování je pocit nudy, který se snaží zahnat nějakým okamžitým nápadem ...“.*²³

Významnou příčinou je věk jedince, od něhož se z pravidla odráží psychická vypěstlost a tedy schopnost si uvědomovat následek svého jednání. Věk je však pouze jednou z mnoha příčin, která ovlivňuje kriminalitu této skupiny.

Dalšími příčinami jsou tzv. kriminogenní faktory, mezi které patří dle Chmelíka²⁴ např.:

---

²² CHMELÍK, J. *Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii i praxi*. MV ČR: Praha, 1995. s. 5

²³ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 2 přepracované vydání. Praha: ASPI Publishing, 2004. s. 399

²⁴ CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vydání. Praha, MV ČR, 1998. s. 9,10

- rozvrácená rodina
- závislost rodičů na alkoholu či drogách
- kriminalita členů rodiny
- nepřiměřená výchova dítěte či mladistvého (měkkost vs. tvrdost)
- lhostejnost rodičů k chování dítěte ve škole, k prospěchu, ke způsobu trávení volného času, atp.
- pobyt dítěte v dětském domově
- preferování podnikatelských a jiných aktivit a angažovanost rodičů v zaměstnání před výchovou dětí
- nepravidelná školní docházka
- špatný prospěch
- nevhodné chování žáků k učitelům, či naopak učitelů k žákům
- špatná spolupráce rodičů se školou
- nedostatečná kontrolní a pedagogická činnost školy

Nedílnými příčinami mohou být i duševní poruchy a choroby osob, stejně tak i nedostatečné či neúplné vzdělání, alkoholismus, toxikomanie a další sociopatogenní jevy.

Podle Čírtkové²⁵ rozlišujeme typologie pachatelů do pěti skupin:

- socializovaný (normální) typ
- neurotický typ, psychopatický typ
- mentálně nedostačivý typ
- psychotický typ

Pokud se mám vyjádřit ke druhům trestné činnosti, jež je ze strany mládeže páchána, pak z vlastních zkušeností mohu uvést, že se jedná o pestrobarevnou směsici. Nalézáme v ní např. majetkovou, násilnou, drogovou či rasově motivovanou trestnou činnost. V poslední době se do popředí stále více dere

---

²⁵ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha: Euridion, s.r.o., 1998. s. 69, 70

trestná činnost drogová, násilná a mravnostní. Děti experimentují s drogami, což má za následek získávání financí na nákup drog, tedy nelegálních látek. Aby si mohly drogy zakoupit, dopouštějí se loupežných přepadení, majetkové trestné činnosti, popř. samotného prodeje drog. Z médií, ale i ze zkušeností mých přátel, kteří pracují ve školství, vím, že brutalita mládeže se v posledních letech stupňuje. Mládež napadá pedagogy, kteří se jí snaží něčemu naučit. Útoky ze strany mládeže (děti) jsou jak verbální, tak i fyzické. Varujícím ukazatelem je skutečnost, že se věk pachatelů stále snižuje.

2.3 Kriminalita páchaná na mládeži

V předchozí kapitole jsem se zabýval kriminalitou páchanou mládeží a jejími příčinami. Diplomová práce se však zaměřuje na kriminalitu páchanou na mládeži. Tedy kriminalitu, při které se mládež stává obětí trestného činu, popř. svědkem trestného činu. Pokud se zmiňuji o mládeži, myslím tím i dítě mladší patnácti let.

V trestním zákoníku²⁶ jsou ve zvláštní části (pod Hlavou označenou číslem římská IV) uvedeny trestné činy proti rodině a dětem. Dítě se však může stát obětí, popř. svědkem i jakéhokoliv jiného trestného činu.

Z policejní praxe mohu říci, že se dítě často stává nástrojem, který slouží k řešení rodinných problémů, zejména pak rozvodů a rozchodů rodičů. Zpravidla je dítě označeno jedním z rodičů za oběť trestného činu ze strany druhého rodiče. I přes skutečnost, že se velmi často nejedná o informaci pravdivou, musí do věci vstoupit policie, popř. další státní instituce a věc důkladně vyšetřit. Výsledkem popisovaného konání je skutečnost, že je dítě vystavováno situacím, kterých by za normálních okolností mohlo být ušetřeno. Další známou skutečností je, že děti jsou stále častěji zneužívány ze strany jak dospělých osob, tak i svých vrstevníků. Nezřídka se stávají oběťmi sexuálně motivovaných trestných činů jako je pohlavní zneužívání, znásilnění a další.²⁷ Rovněž je třeba uvědomit si, že trestná činnost není vždy páchána jen na

---

²⁶ Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

²⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., Hlava 3 § 185 - 193 Trestné činy proti lidské důstojnosti, trestní zákoník

zdravých dětech. Častými oběťmi jsou děti s různými vrozenými, získanými či vývojovými vadami. O to těžší a složitější pak je následné vyšetřování, zejména navázání kontaktu, samotná komunikace a zjištění objektivní pravdy. Týrané, zneužívané, zanedbávané či psychicky deprivované děti jsou snadnou obětí trestného činu. Pokud hovoříme o týrání, nemusí se vždy jednat o fyzické ataky, častým jevem jsou týrání psychická, která jsou daleko hůře rozeznatelná. Stejně tak širokým pojmem je „zneužívání“, které může probíhat různými formami, ať už je to zneužívání sexuální, zneužívání k práci, či k páchaní trestné činnosti. Zanedbávané dítě je zpravidla důsledkem opomíjení rodičovské péče a z toho vyplývajícím nedostatkem přiměřené výživy, hygieny, oblečení, ochrany, popř. nedostatečnou kvalitou samotného obydlí a absencí zajištění základních potřeb. K psychické deprivaci neodmyslitelně patří pocit osamělosti, nezařazenosti a neukotvenosti. Často se jedná o děti, které jsou umístěny v různých ústavech a nemají svou, byť jen náhradní rodinu.

„Obětí se jedinec může stát samozřejmě ve kterémkoliv věku“.²⁸ Tato skutečnost je odborně popisována pojmem viktimitnost.²⁹ Pokud však hovoříme o týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte, je třeba se zmínit o tzv. syndromu CAN (Child Abuse and Neglect).³⁰ Jedná se mezinárodně užívaný termín, kterým se označuje týrání, zneužívání a zanedbávání dětí.

V případě, že hovoříme o oběti a o spojení tohoto slova s kriminalitou páchanou na mládeži, potažmo na jakékoliv jiné osobě, musíme se zmínit také o viktimologii.

---

²⁸ LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D., *Vývojová psychologie*. Grada Publishing, spol.s.r.o., Praha: 1998, s 267 – 274.

²⁹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*. ASPI Publishing , Praha: 2004, s 141

³⁰ DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kolektiv, *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Gada Publishing, Praha: 1995, s 15

2.3.1 Viktimologie, viktimizace, viktimnost

Viktimologie je věda, která se zabývá naukou o obětech. Význam slova viktimologie vychází z latinského victima = oběť.

*„Viktimologie je relativně novou disciplínou, je rozvíjena jako nauka o obětech. Zkoumá vědeckým způsobem oběti trestných činu, především k jakým změnám dochází v chování a prožívání těch, kteří se stali obětí trestného činu“.*³¹

*„Viktimologie je součástí kriminologické vědy zabývající se obětí trestného činu, její rolí v genezi a průběhu trestného činu a při jeho odhalování a objasňování, způsoby pomoci oběti trestného činu a způsoby jak zabránit viktimizaci potenciální oběti“.*³²

Podle Čírtkové³³ se v rámci psychologického přístupu běžně rozvíjejí 3 skupiny viktimogenních faktorů:

- sociální: profese, sociální vrstva, pozice v rodině, patologie v rodině, atp.,
- osobnostní: jedná se o osobnostní vlastnosti jedince. Vlastnosti, kterými jedinec přitahuje konkrétní typ deliktů (znásilnění, podvod, atd),
- behaviorální: rizikové chování potencionální oběti, vyhledávání viktimogenních lokalit, provokující jednání, atd.

V rámci viktimologie se objevuje další termín, který pojednává o poškozování obětí. Je to termín viktimizace.

„Výraz viktimizace označuje proces zraňování a poškozování jedince. U oběti kriminality se jedná o děj, který je složitější než by se na první pohled mohlo zdát. Hlavní objekt, který vyplynul ze zkoumání obětí zločinu, lze shrnout do následující formulace: Trestný čin je pro oběť pouze počátkem, úvodním

---

³¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha: Euridion, s.r.o., 1998. s. 106

³² NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*. ASPI Publishing, Praha: 2004. s. 141

³³ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Vydání první. Praha: SUPPORT, 1995. s. 208

dějstvím. Startuje automaticky následující nutné pochody. Jde o celý proces, který nazýváme „viktimizací“.³⁴

V rámci viktimizace se rozlišuje několik fází. Tyto fáze jsou rozděleny podle způsobu a procesu poškozování jedince. V případě, že je újma na poškozeném způsobena ze strany samotného pachatele, hovoříme o tzv. primární viktimizaci. Pokud je poškozenému způsobována újma ze strany jeho okolí nebo na jeho okolí, popř. orgánů a institucí, které věc vyšetřují nebo se podílejí na dalších úkonech, hovoříme o viktimizaci sekundární.

*„Zvláštní formou týrání je poškozování dítěte (nebo i dospělého) různými opatřeními či zákroky, které byly původně k jeho prospěchu, například nevhodným vedením výslechu na policii, ale i zbytečným, opakovaným a často traumatizujícím vyšetřováním lékařským. Také odebírání dítěte z rodiny a umístění v ústavu v případech, kdy to nebylo nezbytné, může vést k druhotnému ublížení (sekundární viktimizaci)“.*³⁵

Třetí fází může být terciární viktimizace. Je to viktimizace, při které se jedinec není schopný vyrovnat se vzniklou újmu a tato situace se mu neustále vrací.

Pokud hovoříme o primární a sekundární viktimizaci, je třeba se zmínit o primárních a sekundárních ránách. Primární rány vznikají v přímé souvislosti s působením pachatele a jsou trojího druhu:

- fyzická újma
- finanční újma
- emocionální újma.

Sekundární rány jsou oběti zasazovány jeho okolím a paradoxně mohou být daleko bolestnější, než rány primární. Zatím co primární rány většinou dříve odezní, ty sekundární mohou být trvalejší a rozsáhlejší. V odborné literatuře je uváděna trojice pocitů:

- pocit nespravedlnosti

---

³⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Psychologie obětí*. In ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada, 2007. s. 12

³⁵ LANGMIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vydání 3., přepracované a doplněné. Praha: Grada Publishing, s.r.o., 1998. s. 270

- pocit nedůstojnosti
- pocit izolace.

Za typické zdroje sekundární viktimizace oběti je možno označit například orgány činné v trestním řízení, média, či osoby z blízkého okolí oběti.

*„Trestný čin spáchaný na manželovi, manželce, otci, matce, synovi, dceři se může stát vážným duševním traumatem pro celou rodinu“.*³⁶

Jak bylo řečeno, právě orgány činné v trestním řízení svým přístupem mohou sekundární viktimizaci významně ovlivnit. Zvláště pak tehdy, je-li těmto tlakům podrobováno dítě. Jednotliví pracovníci by si měli uvědomit, že svým profesionálním přístupem mohou když ne zcela eliminovat, pak alespoň zmírnit dopad trestného činu na oběť. A nutno podotknout, že stejně by měla uvažovat také média, která informují společnost o nových zprávách, přestože smutným faktem je, že redaktoři se spíše snaží sehnat „senzaci“, která bude odvysílána. Neuvědomují si, či možná nechtějí si uvědomit, že zveřejňování nepříjemných zpráv neustále oživuje utrpení poškozeného.

Rovněž okolí poškozeného se, často nevědomky a s dobrým úmyslem, svým neustálým vyptáváním a dotazováním na nepříjemnou situaci dopouští sekundární viktimizace.

*„Viktimnost je disponovanost jedince nebo skupiny osob stát se obětí trestného činu.“*³⁷

Podle Novotného a kol.³⁸, bylo prováděnými empirickými výzkumy zjištěno, že existují souvislosti mezi viktimností a obětí. Jedná se například o tyto:

- profese oběti: zvýšená viktimnost připadá například na policisty, strážníky, vězeňskou službu, obsluhu čerpacích stanic, atp.;
- věk: dle tohoto kritéria jsou náchylnější děti či starší lidé;
- psychické vlastnosti: např. zvýšená agresivita vede k častějším hádkám, napadáním ať už verbálním či fyzickým. Naopak lehkomyšlnost, dobrodružnost, důvěřivost, vede často k obětem znásilnění, podvodům, atd.;

³⁶ LANGERBÄCK, B., Oběti zločinu a jejich reakce. Býlí kruh bezpečí, Praha:1995. s. 10

³⁷ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*. ASPI Publishing, Praha: 2004. s. 141

³⁸ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*. ASPI Publishing, Praha: 2004. s. 142

- sociální charakteristiky: může se jednat o příslušníky minorit, ale také drogově závislé, bezdomovce, homosexuály, atp. Právě tyto sociální skupiny se často stávají oběťmi trestných činů.

Z vlastní zkušenosti a praxe u policie mohu uvést, že většina obětí se oběťmi stává právě vinou své lhostejnosti, lehkomyšlnosti, neopatrnosti. Některé skutečnosti, jako např. věk, národnost, příslušnost k minoritě, atp., nemůžeme ovlivnit, ale je spousta věcí, na které si v běžném životě můžeme dát pozor a spousta situací, kterým můžeme předcházet. Tímto předcházením pak lze snižovat riziko, že se z nás samotných stane oběť trestného činu.

Pokud se člověk stane obětí trestného činu a věc ohlásí státním orgánům, z pravidla policii či státnímu zastupitelství, dále jen OČvTŘ, je velmi nežádoucí, aby tyto orgány svou činností umocňovaly sekundární viktimizaci. Jejich postup by měl být nanejvýš ohleduplný a citlivý.³⁹ O to více, stane-li se obětí trestného činu osoba mladší patnácti let či mladistvý. V tomto případě by se oběť měla setkat s profesionálem, který ví a zná, co oběti trestného činu svým neprofesionálním přístupem může způsobit. Z vlastní zkušenosti však bohužel musím říci, že existuje stále velmi mnoho policistů, státních zástupců, ale i soudců, které sekundární viktimizace a stav oběti trestného činu vůbec nezajímá. V případě, že se jedná o dětského svědka, je například velice nevhodné a pro dítě traumatizující, pokud má svou výpověď opakovaně vyprávět. Sekundární viktimizace může vyústit až v tzv. posttraumatickou stresovou poruchu.

2.3.2 Posttraumatická stresová porucha

Samotný nepříjemný prožitek a následná viktimizace může vést ke vzniku posttraumatické stresové poruchy (PSTP). Vzhledem k této skutečnosti se o posttraumatické stresové poruše okrajově zmíním, ač je třeba podotknout, že nutně nemusí nastat pokaždé.

„Posttraumatická stresová porucha je opožděnou, protrahovanou odpovědí člověka na traumatizující událost, která v něm vyvolala intenzivní reakci,

---

³⁹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*. , ASPI Publishing : Praha, 2004, s. 148

ochromující úzkost, výraznou nadhraniční stresovou reakci a přetrvávající tíseň. Typickými projevy jsou epizody opakovaného znovuprožívání traumatu v podobě vzpomínek, děsivých snů doprovázených neobyčejně realistickými tělesnými pocity, prožitky i pocity naprostého ochromení z dříve proběhlé události“.⁴⁰

Vzhledem k těmto skutečnostem, tedy sekundární viktimizaci a případnému vzniku posttraumatické stresové poruchy, je třeba ctít, mimo jiné, ustanovení trestního řádu, konkrétně § 102, který zní:

§ 102 [výslech dítěte]

(1) Je-li jako svědek vyslýchána osoba mladší než patnáct let o okolnostech, jejichž ožívání v paměti by vzhledem k věku mohlo nepříznivě ovlivňovat její duševní a mravní vývoj, je třeba výslech provádět zvláště šetrně a po obsahové stránce tak, aby výslech v dalším řízení zpravidla už nebylo třeba opakovat; k výslechu se přibere pedagog nebo jiná osoba mající zkušenosti s výchovou mládeže, která by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Může-li to přispět k správnému provedení výslechu, mohou být přibráni i rodiče. Osoby, které byly takto přibrány, mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby. Nehrozí-li nebezpečí z prodlení, orgán činný v trestním řízení takovému návrhu vyhoví.

(2) V dalším řízení má být taková osoba vyslechnuta znovu jen v nutných případech. V řízení před soudem je možno na podkladě rozhodnutí soudu provést důkaz přečtením protokolu i bez podmínek uvedených v § 211 odst. 1 a odst. 2. Osoba, která byla k výslechu přibrána, se podle potřeby vyslechne k správnosti a úplnosti zápisu, k způsobu, jímž byl výslech prováděn, jakož i k způsobu, jímž vyslýchaná osoba vypovídala.⁴¹

---

⁴⁰ VAŠINA, L. *Základy psychopatologie s klinické psychologie*. Brno: Institut mezioborových studií, 2008. s. 261

⁴¹ Zákon č. 141/1961 Sb., § 102, o trestním řízení soudním (trestní řád)

O to více je třeba se soustředit na výsledky v případě, že se jedná o dítě, které trpí nějakou psychickou poruchou, onemocněním či anomálií.⁴² Rovněž tak dítě s mentální retardací si zaslouží zvláštní pozornost.

*„Mentální retardací se rozumí celkové snížení intelektuálních schopností postiženého, které vzniká v průběhu vývoje a je obvykle provázeno nižší schopností orientovat se v životě“.*⁴³

Tato mentální retardace může mít v závislosti na úrovni intelektu několik stádií, a to:

- lehká
- střední
- těžká
- hluboká

Mentální retardace rovněž zahrnuje poruchy řečové činnosti, poruchy pozornosti, paměti, vůle, jednání, vědomí, myšlení, atd.⁴⁴

Dalším problémem jsou děti s lehkou mozkovou dysfunkcí, popř. děti s poruchou pozornosti a hyperaktivitou označované zkratkami ADD, ADHD.⁴⁵ V takovém případě je zapotřebí, aby se výsledku ujal zkušený policista, který má alespoň základní znalosti psychologie a pedagogiky, zejména pak psychopedie.⁴⁶

Dalším důležitým faktorem je místo, ve kterém se samotný úkon ze strany OČVTR odehrává. Tímto místem jsou speciální výslechové místnosti, které by měly být při vyšetřování případů, ve kterých figuruje dětský svědek, dětská oběť, popř. dětský pachatel, používány.

---

⁴² DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJEČEK, Z. a kolektiv, *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě* Gada Publishing, . Praha: 1995, s 113

⁴³ IRA, V. *Speciální pedagogika a psychopedie*. Studijní text, Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Katedra speciální a sociální pedagogiky, 2006. s. 3

⁴⁴ VAŠINKA, L., *Základy psychopatologie a klinické psychologie*, Brno: 2008

⁴⁵ Pozn. ADD - Attention Deficit Hyperactivity Disorders - hyperaktivita s poruchou pozornosti, ADHD- Attention Deficit Disorders - porucha pozornosti.

⁴⁶ VALENTA, M., MÜLLER, O., *Psychopedie, teoretické základy a metodika*, Parta, Praha: 2004

2.3.3 Specifika poučení dětského svědka

Dříve, než se budu zabývat další kapitolou diplomové práce, považuji za nutné uvést některá úskalí, která se týkají poučení dětského svědka. Jak jsem již v předchozí podkapitole zmínil, nejedná se vždy pouze o zdravé děti, které se stávají oběťmi trestných činů. Ba naopak, daleko viktimnějšími jsou děti s různými psychickými, popř. vývojovými poruchami.

Před započítáním samotného výslechu dětského svědka je zapotřebí jej řádně poučit dle příslušných právních ustanovení. Toto poučení se však musí provádět přiměřeně, tak aby je dítě pochopilo. Při volbě formy poučení hraje velkou roli psychická a rozumová vyspělost dětského svědka. V případě, že se jedná o osobu starší patnácti let, lze předpokládat, že chápe význam své výpovědi, následky nepravdivých či lhavých výmyslů, ad. Vzhledem k této skutečnosti je takovou osobu možno poučit víceméně jako dospělého. Přesto však já osobně doporučuji takové osobě (dítěti) některá zákonná ustanovení blížeji vysvětlit.

V případě, že se jedná o dítě mladší patnácti let, poučení by mělo být zcela odlišné než v předchozím případě. Při volbě formy poučení je opět třeba velmi pečlivě zvažovat úroveň psychické a rozumové vyspělosti jedince, dle mého názoru se dá říci, že tyto děti význam trestního řízení a jeho následky nechápu v širších souvislostech. Zejména si pak neuvědomují možné následky své výpovědi. Vzhledem k této skutečnosti je zapotřebí s dítětem navázat kontakt, promluvit s ním o důležitosti pravdy a špatnosti lhaní. Je zcela nesmyslné dítě poučovat za použití termínů jako „*způsobení trestního stíhání osobě, která uvádí nepravdu*“, atd.⁴⁷ Při poučování je třeba dodržovat obecně platné pedagogické (didaktické) zásady, jako třeba zásadu názornosti, při které jsou pojmy vysvětlovány na příkladech, zásadu uvědomělosti, zásadu přiměřenosti, zásadu individuálního přístupu, ad.⁴⁸

Dle mých zkušeností je důležité přistupovat k poučení dětí „lidsky“, nikoliv striktně formálně z pozice represivního orgánu. Zkrátka tak, aby si dítě uvědomilo důležitost a závažnost prováděného úkonu a zejména jeho

---

⁴⁷ CMELÍK, J. a kol., *Rukověť kriminalistiky*, Aleš Čeněk, Plzeň: 2005. s. 284 - 285

⁴⁸ KALHOU, Z., OOBST. O. a kol., *Školní didaktika*, Portál, s.r.o., Praha: 2002. s. 268 - 271

následku. O práci s dětským svědkem, popř. prvopachatelem, se zmíním i v další části práce.

3 Výslechová místnost

Výslechová místnost je speciální zařízení, které slouží k výslechu oběti trestného činu z řad nezletilých, mladistvých, ale také k výslechu mladistvých pachatelů. Samozřejmě ji lze využívat i pro výslechy jiných zranitelných obětí trestné činnosti, jako jsou oběti sexuálních trestných činů, domácího násilí, popř. trestných činů páchaných na seniorech. V mé práci však pojetí výslechové místnosti zúžím právě jen na zařízení sloužící a napomáhající práci s dětským svědkem, popř. pachatelem trestného činu, což ostatně napovídá již název mé práce *„Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany OČvTR.“*

3.1 Východiska k budování výslechové místnosti

Existence zařízení, jako je speciální výslechová místnost pro dětského svědka a účastníka trestního řízení, bylo v práci policie a dalších orgánů činných v trestním řízení nepostradatelné. Zvláště pak tehdy, počalo-li se na věc nahlížet i z psychologických a dalších odborných hledisek. Prvořadým již nebylo pouhé zadokumentování výpovědi bez ohledu na psychický dopad vyslychaného, naopak začala se prosazovat strategie, při které je zapotřebí co nejlépe zadokumentovat výpověď dítěte a přitom minimalizovat stresovou situaci, která mohla přispívat k jeho sekundární viktimizaci. Jedním z východisek, na základě kterého se speciální výslechové místnosti začaly v České republice vytvářet, byly mezinárodní závazky.⁴⁹

---

⁴⁹ Úmluva o právech dítěte z roku 1990, čl. 3, Opční protokol k úmluvě o právech dítěte č. 54/263 z roku 2000, konkrétně čl. 2, Národní plán boje proti komerčnímu a sexuálnímu zneužívání dětí (2002-2004) a jeho aktualizace na další období (2004 – 2006), Strategie prevence kriminality pro období 2008 – 2011, - Program OPK MV ČR k budování speciálních výslechových místností pro dětské svědky Policie ČR, 2007

V těchto aktech se smluvní strany mimo jiné zavázaly, že budou posilovat práva dětí, obětí a svědků trestných činů, aby touto cestou zamezily sekundární viktimizaci v rámci trestního řízení. V programech zřizování výslechových místností byly přesně definovány obecné cíle a to posilování práv dětí, obětí nebo svědků trestné činnosti cestou zamezení sekundární viktimizaci v rámci trestního řízení a posilování zákonnosti a kvality úkonů v trestním řízení, kde děti vystupují jako oběti nebo svědci.

V roce 2004 se podařilo na Správě hl. m. Prahy realizovat záměr vytvořit kancelář vhodnou pro práci s dětským účastníkem trestního řízení. Byla vytvořena kancelář, jejíž stěny byly vymalovány pestrými barvami, podlaha byla pokryta kobercem a místnost byla vybavena adekvátním nábytkem. Doplňky byly věnovány pracovníky, kteří se vyšetřováním trestné činnosti tohoto druhu zabývali a v budování těchto místností byli „průkopníky.“ Do místnosti byl umístěn stativ s videokamerou, kterou obsluhoval technik. Později se ukázalo, že přítomnost další osoby u probíhajícího úkonu je nežádoucí, zvláště pak tehdy, nemá-li osoba s výslechy žádné zkušenosti. Z tohoto důvodu bylo nutné rozšířit výslechovou místnost o další kancelář, do které byla umístěna videotechnika a záznamové zařízení, které zde obsluhoval technik. V této kanceláři byl vyčleněn prostor pro další osoby, které mají právo být u výslechu přítomny. V roce 2005 byla v Praze otevřena již profesionálně vybavená první výslechová místnost v České republice, v roce 2007 následovalo otevření výslechové místnosti v Ostravě.⁵⁰

Dne 16. května 2008, byla speciální výslechová místnost slavnostně otevřena i v Olomouci. V rámci Olomouckého kraje jsou v současné době vybudovány tři výslechové místnosti. Jedna se nachází v Olomouci, druhá v Jeseníku a v měsíci lednu 2012 byla slavnostně otevřena třetí výslechová místnost v Přerově. V rámci České republiky je vybudováno celkem třicet obdobných místností, které slouží pro práci s dítětem jako účastníkem trestního řízení.

---

⁵⁰ KOLÁŘOVÁ, A., BADIN, J., MACHOTA, J., Výslech dětského účastníka trestního řízení. *Kriminalistický sborník*, 2011, roč.4/2011, s. 66-69.

3.2 Umístění výslechové místnosti, adresa

Umístění speciální výslechové místnosti vychází z možností daného teritoria. Velkou měrou se odvíjí od finanční situace a možností, které se v daném území nabízejí. Z praktického hlediska je vhodné budovat speciální výslechové místnosti mimo budovy policie nebo alespoň mimo prostory, kam má přístup uniformovaná policie, popř. pachatelé trestných činů a dalších protiprávních deliktů. Není nic horšího, než když se dítě, které má být podrobena výslechu, setkává s běžnou policejní rutinou (zašedlé kanceláře, fotografie hledaných či pohřešovaných osob, vulgární a ne zcela profesionální přístup z řad některých policistů, ad.) Jak bylo řečeno výše, právě tyto skutečnosti mohou být příčinami sekundární viktimizace ze strany OČvTŘ. Z tohoto důvodu je ideálním místem pro budování speciálních výslechových komplexů civilní objekt, například objekt města, občanského sdružení, některé příspěvkové organizace, atp. Zkrátka je velmi dobré volit místo tak, aby hrozila jen minimální možnost dítě stresovat ještě před samotným úkonem ze strany OČvTŘ.

V Olomouci se podařilo najít prostory ve Sdruženém zařízení pro péči o dítě, které umožnilo a poskytlo místnosti, ve kterých byla speciální výslechová místnost vybudována. Sdružená zařízení pro péči o dítě v Olomouci jsou zdravotnickou příspěvkovou organizací, jejímž zřizovatelem je Olomoucký kraj. Speciální výslechová místnost byla vybudována v jednom ze sídel příspěvkové organizace, konkrétně v Kojeneckém ústavu, který sídlí na adrese Olomouc, U Dětského domova č. 269. Jedná se o civilní objekt, který je situován na zcela osamoceném místě, vzdálen všech policejních budov.

3.2.1 Vybavení výslechové místnosti

Vybavení výslechové místnosti se, stejně jako další věci, odvíjí od finanční situace. Ministerstvem vnitra ČR. Odborem prevence kriminality MV ČR bylo vydáno doporučení ke zřizování speciálních výslechových místností⁵¹, ve kterém je mimo jiné popsáno, jak má výslechový komplex vypadat, z kolika se má skládat místností, jaké by mělo být jeho vybavení, atp.. Mimo jiné je v tomto doporučení uvedeno, že speciální výslechový komplex by se měl skládat minimálně ze dvou místností.

První místnost, tzv. výslechová (pracovní) by měla být pro dítě útulná, měla by na ně působit příjemným dojmem (veselé barvy na stěnách, koberec, hračky, sedačka, květiny, ad..) V této místnosti musí být rovněž umístěny videokamery, mikrofony, popř. další zařízení, prostřednictvím kterých je možné samotný úkon řádně zadokumentovat.

Druhá místnost, tzv. technická, slouží k uložení záznamové techniky, ale také jako pozorovací stanoviště pro psychologa, pracovníka OSPOD, státního zástupce, soudce, obhájce a další osoby, které by se výslechu měly účastnit, popř. které na přítomnost u výslechu mají právo.

Jedině takto vybavené místnosti naplňují dikci zákona.⁵² Pokud to prostory dovolují, je možné vytvořit ještě třetí, popř. čtvrtou místnost, které slouží pro dítě jako herna, resp. čekárna, v nichž je možné s dítětem navázat prvotní kontakt.

V Olomouci byl vybudován první typ výslechové místnosti, je tedy tvořena pracovní a technickou místností. Fotodokumentace olomoucké výslechové místnosti je možno nalézt v příloze této práce.

Nedílnou součástí jakékoli výslechové místnosti jsou pomůcky, které při výslechu dětského svědka mohou napomoci k názorné ukázce a k objasnění celé věci. *„Při výslechu dětí, které jsou poškozenými, zejména u mravnostní trestné činnosti, se doporučuje využít názorných pomůcek „Jája a Pája.“*⁵³

---

⁵¹ Program OPK MV ČR k budování speciálních výslechových místností pro dětské svědky Policie ČR, 2007

⁵² Zákon č. 141/1961 Sb., §102, o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁵³ STRAUS, J. a kol., *Kriminalistická metodika*, Aleš Čeněk, Plzeň: 2006, s. 266

Pomůcky se používají zejména při výslechu osoby mladší patnácti let – tj. osoby, která vzhledem ke stupni své vyspělosti většinou ještě není schopna verbálně vylíčit skutkový děj. Figurky (loutky) „Jája a Pája“ jsou navrženy a vyrobeny tak, aby kromě primárních znázorňovaly také sekundární pohlavní znaky toho kterého pohlaví. Na loutkách může dítě demonstrovat, napodobovat skutkový děj, zejména pak jednání pachatele. *„Použití těchto loutek jako názorných pomůcek je zapotřebí řádně zadokumentová“*.⁵⁴ Z vlastní zkušenosti vím, jak obtížné je zadokumentovat skutkový děj bez názorné pomůcky a mohu s klidným svědomím prohlásit, že „Jája a Pája“ jsou z tohoto pohledu velkým přínosem. Dítě, zejména to mladší patnácti let, nedokáže verbálně popsat pohlavní orgány, zvláště pak je pro ně obtížné popsat situaci a praktiky, které na něm byly realizovány pachatelem.

3.3 Práce ve výslechové místnosti, technické zajištění

Práce ve výslechové místnosti je velice specifická činnost, na kterou musí být policista, vyšetřovatel, popř. kriminalista důkladně připraven. Právě příprava výslechu, jeho provedení, způsob a postup kladení otázek je jednou ze základních dovedností profesionálního vyšetřovatele. Vyšetřovatel musí volit otázky tak, aby je vyslýchaný pochopil a dokázal mu na ně odpovědět, aby z položených otázek a z následných odpovědí byly zjištěny relevantní informace, které by dostatečně objasnily skutkový děj předmětné věci a zodpověděly zpravidla na sedm základních kriminalistických otázek: kdo, co, kdy, kde, jak, čím, proč? U některých trestných činů i za kolik? Mimo zjištění skutkového děje je důležité, aby dítě nebylo vystavováno přílišné sekundární viktimizaci.

Další roli hraje věk vyslýchaného, neboť čím mladší je vyslýchaný, tím kratší dobu je schopen udržet pozornosti a soustředění. U menších dětí se v literatuře z pravidla uvádí délka výslechu 30 až 60 minut, z vlastní zkušenosti však mohu říci, že tato doba je častokrát ještě mnohem kratší, nebojím se tvrdit, že se často blíží k hranici 10 minut. Po této době je třeba poskytnout dítěti možnost

---

⁵⁴ CHMELÍK, J. a kol., *Rukověť kriminalistiky*, Aleš Čeněk, Plzeň:2005, s. 283

odpočinout si a odreagovat se, forma, kterou je tak činěno pak závisí na zkušenostech a erudovanosti toho kterého vyšetřovatele.

Protokolace samotného výslechu se prakticky vždy provádí až dodatečně. Výslech se dokumentuje audiovizuální technikou, která je součástí vybavení výslechové místnosti.⁵⁵ Takto zaznamenaný výslech se následně doslovně přepíše.⁵⁶ „*Dbá se na dodržování autentičnosti výpovědi včetně originálních výrazů a popisu neverbální komunikace, které vyslýchaná osoba použila.*“⁵⁷

3.3.1 Rezervace výslechové místnosti a účast ostatních složek policie, zajišťujících chod ve výslechové místnosti

V případě, že policista hodlá provést výslech, popř. jiný vyšetřovací úkon, ve výslechové místnosti v Olomouci, je třeba si tuto místnost dopředu rezervovat. Důvod je celkem zřejmý, jde o eliminaci rizika naplánování dvou různých úkonů ve stejnou dobu a mimo to je také nezbytné avizovat budoucí výslech těm policejním složkám, které jsou zodpovědné za přípravu místnosti a techniky. Rezervaci je možno učinit dvěma způsoby. Pokud výslech míní uskutečnit policista, a ví to s předstihem, rezervuje si místnost prostřednictvím intranetových stránek v elektronickém formuláři „rezervace“. Policista se spojí s pracovníky Odboru technické ochrany (OTO), kteří zajišťují obsluhu audiovizuální techniky a dohodne se s nimi na průběhu samotného výslechu, popř. na zvláštностech, které by mohly při výslechu nastat. Z pravidla se dohodne komunikace (způsob dorozumívání) mezi policistou a pracovníkem zajišťujícím chod výslechové místnosti.

Pokud má být místnost využívána jiným uživatelem (v úvahu přichází jen dva takové subjekty, Sdružená zařízení péče o dítě v Olomouci a OSPOD), provádí se rezervace telefonicky na operačním středisku PČR Územního odboru Olomouc, na tel. 974 766 101. Operační důstojník zaznamená rezervaci

---

⁵⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., § 55a, o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁵⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., § 55, o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁵⁷ CMELÍK, J., *Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii a praxi*. MVČR, Praha: 1995, s. 42

v deníku, čímž eliminuje setkání více případů ve stejném čase. Po obdržení avíza vyrozumí operační důstojník pracovníky OTO.

Úkony ve výslechové místnosti v Olomouci se dají provádět i mimo pracovní dny nebo v odpoledních hodinách, takovou možností je možno využít zejména v případech, že se jedná o neodkladný úkon, který je třeba provést ihned. V předmětném případě se vyrozumí operační důstojník, ten neprodleně kontaktuje specialistu OTO a ten se dostaví neprodleně do výslechové místnosti. Výslechová místnost se tedy dá používat nepřetržitě.⁵⁸

---

⁵⁸ Pokyn ředitele krajského ředitelství policie Olomouckého kraje č. 55, ze dne 1. března 2010, čl. 5, kterým se stanoví zásady využívání specializovaných komplexů pro práci s dětskými svědky a oběťmi trestné činnosti

4 Specialisté pracující s dětskými oběťmi, svědky a pachateli trestné činnosti

Pokud hovoříme o specialistech⁵⁹ pracujících s dětskými oběťmi, svědky a pachateli trestné činnosti, hovoříme o policistech, státních zástupcích, soudcích, úřednicích Probační a mediační služby, popř. dalších. Všechny tyto osoby by měly být dle zákona č. 218/2003 Sb. speciálně proškoleny pro práci se shora uvedenými skupinami osob.⁶⁰ Konkrétně se v této kapitole budu zabývat především specialisty z řad policie.

S dětskými oběťmi, svědky či pachateli trestné činnosti se může v průběhu své každodenní činnosti setkat každý policista pracující v tzv. přímém výkonu, může se jednat o policistu na základním útvaru, tedy sloužícího u pořádkové nebo dopravní policie, či policistu zařazeného u služby kriminální policie a vyšetřování. Dle mého názoru by se každý z těchto policistů měl v rámci svého služebního zařazení alespoň minimálně seznámit se specifiky, které přináší práce s osobami mladšími osmnácti let. Bohužel vzhledem k finanční situaci není možné, aby byli všichni policisté s danou problematikou podrobně seznámeni. Okrajové seznámení probíhá pouze v rámci základní odborné přípravy policistů, kterou musí absolvovat každý z nich. Proto je nutné, a v praxi to tak i funguje, že na obvodních odděleních, ale i u služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), jsou vybráni konkrétní policisté, kteří se na práci s mládeží zaměřují a jsou v ní školeni. Prioritně to platí zejména pro vyšetřování⁶¹ případů, ve kterých figuruje mládež v jakémkoliv procesním postavení. Jedná se o policisty, kteří absolvovali speciální školení na zacházení s mládeží dle zákona č. 218/2003 Sb.

Školení bylo do nedávné doby realizováno specialisty z odboru obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování (tedy specialistů na úrovni kraje), kteří se problematikou mládeže zabývají dlouhá léta a jsou v ní opravdu

---

⁵⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 167 ze dne 30 prosince 2010, čl. 2, písm. g), o činnosti na úseku mládeže.

⁶⁰ Zákona č. 218/2003 Sb., § 3 odst. 8), o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), který zní takto: „Soudci, státní zástupci, příslušníci policejních orgánů a úředníci Probační a mediační služby působící v trestních věcech mládeže musí mít zvláštní průpravu pro zacházení s mládeží“.

⁶¹ Poznámka: Pojem „vyšetřování“ je zde míněn v procesním smyslu, jedná se tedy o speciálně vyškolené policisty, zařazené na pozici vyšetřovatele.

odborníky na vysoké úrovni. Dvoudenní školení bylo realizováno za přítomnosti odborných lektorů z řad klinických psychologů, pracovníků OSPOD. Při tomto školení byli policisté seznámeni s trestněprávními normami, týkajícími se mládeže, s aplikovanou psychologíí, speciální pedagogikou, psychopedií a se sociální prací v rámci trestní justice. Rovněž pak se základy sociálně právní ochrany dětí a s kasuistikami jednotlivých případů. Školení bylo ukončeno předáním certifikátů, které opravňují policisty pracovat na úseku mládeže.

Vzhledem ke skutečnosti, že se v rámci každodenní praxe stále více setkáváme s trestnou činností, v níž mládež figuruje a dále vzhledem k personální obměně, která v řadách policie za poslední roky proběhla, chystá policejní školství (konkrétně Vyšší policejní škola MV v Holešově) speciální kurz⁶² určený pro policisty. V rámci tohoto kurzu, který bude třídní, se policisté budou seznamovat se specifiky, které je zapotřebí znát, pokud má policista s mládeží pracovat. Součástí kurzu budou mimo jiné modelové situace jednotlivých případů, které budou prováděny ve speciální výslechové místnosti, jež se má v současné době v Holešově budovat. Policista by po ukončení školení měl umět:

- uplatňovat základní zásady psychologie výslechu mládeže při šetření trestné činnosti,
- rozlišit přímého a nepřímého pachatele,
- poskytnout informace o nabídce pomoci státních a nestátních orgánů a organizací zákonným zástupcům pachatele při řešení delikventního chování mládeže, které nemá znaky přestupku či provinění,
- pracovat s trestně stíhanou mládeží z širšího hlediska kontextu sociální práce trestní justici,
- přizvat znalce a klást otázky vedoucí k objasnění šetřeného případu na úseku mládeže,
- využít preferovaný způsob vyjadřování ve verbální komunikaci,

---

⁶² Zacházení s mládeží dle zákona č. 218/2003 Sb., č.j.:VPŠH-48/2012-VZ-PK
Školení policistů, kteří působí nebo budou působit v trestních věcech mládeže dle ust. § 3 odst. 8 zákona č. 218/2003 Sb.

- specifikovat rozdíly rozpoznávání lži v komunikaci dospělého, dítěte a dospívajícího.

Takto proškolení specialisté jsou vhodné k práci s dětskými oběťmi, svědky či pachateli trestné činnosti. Samozřejmostí je, že pouhé třídní školení z policisty specialistu neudělá. Je zapotřebí, aby se takto zařazený policista neustále vzdělával, získával nové poznatky a stále se ve své odbornosti zdokonaloval a správným postupem a profesionálním přístupem k dítěti pak eliminoval sekundární viktimizaci ze strany policejního orgánu.

4.1 Další osoby účastníci se výslechu a jejich role

Jak jsem již v předchozích kapitolách uvedl, při vyšetřování trestných činů, v nichž vystupuje v různém procesním postavení dítě mladší patnácti let nebo mladistvý, musí být při těchto úkonech přítomny i další osoby. Osoby, které mají v trestním řízení různé procesní postavení - role. Mimo policisty (vyšetřovatele) je to např. státní zástupce, soudce, nezúčastněná osoba, rodič či zákonný zástupce, zmocněnec poškozeného, obhájce obviněného, soudní znalec, zapisovatel, ad.⁶³ V případě, že je úkon prováděn ve výslechové místnosti, zdržují se tyto osoby v technické místnosti, a to z toho důvodu, aby nenarušovaly výslech a žádným způsobem nepůsobily na vyslýchanou osobu. Přítomnost státního zástupce, případně soudce, obhájce či znalce je z různých důvodů nutná či žádoucí (jedním z takových důvodů je např. institut tzv. neodkladného či neopakovatelného úkonu⁶⁴). Opakováním výslechu, popř. jiného vyšetřovacího úkonu se prohlubuje sekundární viktimizace jedince. V praxi bohužel neustále dochází k opakovaným výslechům, čímž je riziko sekundární viktimizace zbytečně zvyšováno. Takové chování je možno velmi často vysledovat např. u odvolacích soudů, které dítě znovu vyslychají a dávají tak obhajobě prostor pro opakované kladení nepříjemných otázek. Ač mi samozřejmě nepřísluší důvod takového postupu soudů hodnotit, neodpustím si podotknout, že se s ním neztotožňuji.

---

⁶³ STRAUS, J. a kol., *Kriminalistická metodika*, Aleš Čeněk, Plzeň: 2006, s. 283

⁶⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., § 158a, o trestním řízení soudním (trestní řád)

V rámci vyšetřování trestních kauz, v nichž vystupují osoby mladší osmnácti let, jsou přibíráni soudní znalci.⁶⁵ Jedná se o znalce z různých oborů, nicméně u trestné činnosti páchané na mládeži, popř. mládeží, jsou to zejména znalci z odvětví zdravotnictví, odvětví klinické psychologie, psychiatrie či sexuologie. Tito znalci při svém zkoumání zpravidla vychází ze spisového materiálu, velmi důležitým zdrojem informací se však pro ně stává také osobní přítomnost u výslechů, kterých se účastní jako pozorovatelé. V některých případech mohou být s ohledem na své znalosti a zkušenosti vyslychajícimu nápomocni. Z prostudovaného spisového materiálu a z provedeného zkoumání vyhotovuje znalec znalecký posudek, který slouží jako důkazní prostředek v dalším stádiu vyšetřování. Zvláštní pravomoc je svěřena i pracovníkům probační a mediační služby a orgánům pověřeným péčí o dítě (OSPOD).⁶⁶ Tyto orgány zajišťují mimo jiné sociálně-právní ochranu dětí a další činnosti, viz kapitola 1.1..

Se svolením policejního orgánu se výslechu mohou účastnit i rodiče vyslychaného. Dle zákonných ustanovení může policejní orgán tuto účast zamítnout, vždy je však povinen rodiče o prováděném úkonu (výslechu) vyrozumět. Stejně tak je povinen, pokud tomu jiné skutečnosti neodporují, seznámit rodiče s výslechem a následným výsledkem vyšetřování. Tímto způsobem bych mohl přiblížit postavení všech účastníků, což neprovedu, protože to není předmětem mé diplomové práce.

Okrajově se zmíním o skutečnosti, že OČvTŘ spolupracují v rámci šetření a vyšetřování trestných činů mládeže a na mládeži i s dalšími orgány státní správy, s orgány sociálních odborů, se školami, školkami, atp. Informace jsou získávány ve školských zařízeních od pedagogů, vychovatelů a dalšího výchovného personálu. Tímto způsobem je možné získat mnoho důkazů, které slouží k usvědčení pachatele, popř. ke zjištění objektivní pravdy, vždyť nezřídka se stává, že si oběť věc vymyslela nebo se naopak s rolí oběti smířila a získává tzv. ambivalentní postoj k pachateli.⁶⁷

---

⁶⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., § 105, o trestním řízení soudním (trestní řád)

⁶⁶ STRAUS, J. a kol., *Kriminalistická metodika*, Aleš Čeněk, Plzeň: 2006, s. 268

⁶⁷ „*Ambivalentní citový vztah jednotlivce k nějakému objektu pak může např. znamenat, že dotyčný člověk příslušnou osobu nebo věc nenávidí a zároveň ji má svým způsobem rád*“
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ambivalence>

Praktická část

5 Úvod do praktické části

V předchozí části diplomové práce jsem se snažil čtenáře seznámit se základními teoretickými východisky, základními pojmy a důvody, proč výslechovou místnost využívat. V následující části se zaměřím na samotnou práci ve výslechové místnosti a na rozhovory se specialisty, kteří výslechové místnosti běžně při výkonu své práce využívají. Součástí praktické části budou i kasuistiky skutečných případů, se zaměřením na výslech dětské oběti (poškozeného) a výslech dětského pachatele. Výstupem z praktické části budou rady a doporučení, které by mohly napomoci začínajícím policistům pracujícím na problematice mládeže, ale i ostatním profesím, které s mládeží pracují.

5.1 Metody a techniky získávání dat v praktické části

Studium (analýza) dokumentů, je jednou ze základních metod, kterou jsem v práci užil. Studium dokumentů, které se váží k dané problematice, jsem zjistil informace, respektive jsem doplnil ty, které jsou mi známé z praxe a vlastních zkušeností. Při tvorbě práce jsem studoval dokumenty primární i sekundární.⁶⁸ Studium převážně sekundárních dokumentů jsem zjistil výchozí informace, které jsem využil při přípravě rozhovoru. Studium primárních dokumentů jsem využil při tvorbě případových studií, neboť právě z těchto dokumentů jsem vycházel. Jednalo se o koncept spisového materiálu, o oficiální protokoly, o úřední záznamy a videonahrávky výslechů.

---

⁶⁸ Pozn. Primární dokumenty – např. úřední záznamy, výslechy, protokoly, tedy zjednodušeně řečeno dokumenty, poskytující informace přímo do oběti či pachatele trestné činnosti. Sekundární dokumenty – knihy, studie a další prameny, vztahující se k tématu

Rozhovor jsem využil pro získání praktických informací od specialistů, kteří vyšetřují trestnou činnost, v níž figuruje mládež. Konkrétně jsem zvolil techniku individuálního osobního rozhovoru – expertního rozhovoru.

„Při osobním dotazování jde o interakci mezi tazatelem a dotazovaným, ve kterém se tazatel snaží získat od dotazovaného informace, které pomohou odhalit to, co je v mysli dotazovaného, jako jeho vzpomínka, zkušenost, znalost, očekávání a hodnocení požitků, které tyto skutečnosti doprovázejí.“⁶⁹

Expertní rozhovor, jak je již z názvu patrné, je rozhovor, který je veden s expertem na danou oblast. Pomocí expertního rozhovoru získáváme zkušenosti a doporučení, které mnohdy jinými metodami nejdou získat. *„Postup se uplatňuje při studiu znalosti profesionálů, např. při zkoumání rozhodovacích postupů v dané oblasti, při vytváření expertních systémů různých typů.“⁷⁰*

Případové studie – kasuistiky – pojednávají o konkrétních případech, v rámci kterých byly provedeny výslechy ve speciálním komplexu sloužícím k práci s dětským svědkem či pachatele protiprávního činu. Vzhledem ke skutečnosti, že v literatuře nalezneme zejména teoretická doporučení, jak výslech ve výslechových místnostech vést a téměř nikde nejsou uvedeny příklady skutečných případů, rozhodl jsem se v praktické části uvést kasuistiky konkrétních případů se zaměřením na profesionální provedení výslechu a poučení vyslýchaných osob.

„V případové studii jde o detailní studium jednoho případu nebo několika málo případů. Zatímco ve statistickém šetření shromažďujeme relativně omezené množství dat od mnoha jedinců (nebo případů), v případové studii sbíráme velké množství dat od jednoho nebo několika málo jedinců. V případové studii jde o zachycení složitosti případu.“⁷¹

---

⁶⁹ SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Vydání 1. Praha: Management Press, NP Publishing, s. r. o., 2001. s. 83

⁷⁰ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. s. 189

⁷¹ HENDL, J. *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*. Praha: Portál, s.r.o., 2005. s. 104

6 Rozhovory s policisty (specialisty) pracujícími ve výslechové místnosti

6.1 Realizace rozhovoru s policisty

Rozhovor s policisty pracujícími ve výslechové místnosti v Olomouci jsem zvolil z důvodu získání praktických zkušeností, rad a doporučení, jak realizovat výslech ve výslechové místnosti, na co si dát pozor a jak vidí problematiku výslechových místností a práci v ní specialisté.

Konkrétně jsem oslovil vyšetřovatele z oddělení Odboru obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky, Krajského ředitelství Olomouckého kraje, který vyšetřuje nejzávažnější zločiny a jehož specializace je mimo jiné i vyšetřování trestné činnosti mládeže a na mládeži. Jedná se o jednoho z mála vyšetřovatelů, který se touto problematikou zabývá již několik let a s výslechy dětí má nemalé zkušenosti. Tento vyšetřovatel je dokonce jedním ze školitelů na problematiku mládeže, podílí se na pořádání odborných seminářů, kde vystupuje a předává své zkušenosti z praxe.

Druhým specialistou, kterého jsem o rozhovor požádal a následně jej s ním provedl, je kriminalistka z Územního odboru Olomouc, která je zařazena rovněž u služby kriminální policie a vyšetřování. Tato policistka má s vyšetřováním mládeže rovněž zkušenosti. Oslovil jsem ji i z toho důvodu, že se jedná o ženu a může mít na věc jiný náhled. Tato policistka je zařazena na územním odboru, tudíž je její náplní vyšetřovat běžnější trestnou činnost, než předcházející dotazovaný.

Rozhovory probíhaly v měsíci leden 2012 v kancelářích Policie České republiky, krajského ředitelství Olomouckého kraje. Otázky pro rozhovor jsem volil tak, abych se dozvěděl praktické informace směřující k objasnění základních úskalí, vycházejících z teoretické části diplomové práce.

6.1.1 Rozhovor první

(specialista odboru obecné kriminality Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje, který má ve vyšetřování zmíněné trestné činnosti dlouholetou praxi)

Využíváte jako specialista pracující na problematice „mládeže“ při vyšetřování trestné činnosti páchané na mládeži a mládeží výslechovou místnost v Olomouci?

„Ano, výslechovou místnost podle okolností používám a její využívání považuji za přínosné.“

Jaký je Váš názor na výslechovou místnost a profesionálně provedený výslech v souvislosti s předcházením sekundární viktimizace ze strany OČvTR na vyslýchanou osobu (nezletilce)?

„K sekundární viktimizaci oběti trestné činnosti v souvislosti s vyšetřováním, ať chceme či ne, dochází a lze jí jen těžko předcházet. Využívání výslechové místnosti ve spojení s profesionálním, šetrným a citlivým přístupem k vyslýchanému však podle mého názoru výrazně napomáhá k tomu, aby míra sekundární viktimizace byla minimalizována a aby vyšetřování a s tím spojené úkony nebyly pro oběť dalším traumatizujícím zážitkem.“

Jaký má výslechová místnost a provedení úkonu (např. výslechu) v této místnosti význam pro trestní řízení?

„Hlavní význam výslechové místnosti pro trestní řízení (mimo to, že může minimalizovat sekundární viktimizace oběti) vidím v tom, že umožňuje naprosto přesnou a zcela autentickou dokumentaci výslechu. Myslím si, že výpovědní hodnota správně provedeného výslechu ve výslechové místnosti je vysoká, zůstává zachována i např. pro účely pozdějšího řízení před soudem a nemusí tak docházet k dalším opakovaným výslechům.“

Co se nesmí opomenout při provádění výslechu nezletilců s ohledem na sekundární viktimizaci?

„Myslím, že využití výslechové místnosti k dosažení zamýšleného cíle, tj. k minimalizaci sekundární újmy, samo o sobě nestačí. Při výslechu ve výslechové místnosti nelze opominout především dodržování všech procesně právních náležitostí výslechu (včetně řádného, pro dítě srozumitelného poučení), tak, aby úkon nebylo nutné opakovat. Za podstatné dále považuji, aby vyslýchající s dítětem navázal kontakt, aby jeho přístup k dítěti, které je při výslechu podrobeno značné psychické zátěži, byl maximálně citlivý a ohleduplný, aby otázky vyslýchajícího byly kladeny srozumitelně, přiměřeně k věku a mentálním schopnostem dítěte (- vhodné je přizvat k výslechu dětského psychiatra nebo psychologa) a aby byl výslech po obsahové stránce pokud možno vyčerpávající a doba jeho trvání přiměřená.“

Připravujete se na výslech mladistvého nebo nezletilého a používáte nějaké speciální prostředky při tomto úkonu?

„Na výslechy mladistvých či nezletilých ve výslechové místnosti se připravuji a mám za to, že pečlivá příprava je nezbytným předpokladem pro zdárné provedení výslechu. Přípravou rozumím především prostudování spisového materiálu k danému případu a jeho dokonalou znalost, získání alespoň základních informací o osobnosti vyslýcháného, cestou OSPOD zjišťuji rozumovou úroveň, slovní zásobu, rodinné prostředí, atd. Rovněž provádím předchozí konzultaci ohledně postupu při výslechu se znalcem v oboru dětské psychologie, rámcové stanovení otázek, které budou předmětem výslechu (resp. vypracování osnovy výslechu či jeho přibližného „scénáře“) a přípravu demonstračních a jiných pomůcek (např. fotografie z ohledání, pokud předpokládám, že se vyslýcháného budu dotazovat na nějaké okolnosti na místě činu, apod.). Speciální prostředky, než ty, které jsou součástí výslechové místnosti, nevyužívám.“

Jaká jsou Vaše doporučení začínajícím specialistům, kteří s prováděním úkonů ve výslechové místnosti nemají zkušenosti a chtěli by takový úkon provést?

„Osobně bych doporučoval klást důraz na řádnou přípravu výslechu, tak, jak jsem už výše popsal a v případě potřeby se obrátit se i na specialisty, kteří mají s využíváním výslechových místností zkušenosti a kteří mohou poskytnout metodickou pomoc. Za užitečné bych považoval zúčastnit se předem i výslechu prováděného ve výslechové místnosti již zkušeným specialistou a získat tak představu o praktickém průběhu úkonu.“

Jakou roli hraje při výslechu osobnost vyslychajícího, případně jak tento výslech ovlivňuje (pohlaví, věk, vzhled, zkušenosti, atd.)?

„Osobnost vyslychajícího a především jeho schopnost získat si důvěru dítěte a vyvolat u něj pocit bezpečí hraje při výslechu nepochybně důležitou roli. Výrazně se uplatní především zkušenosti vyslychajícího, jeho schopnost empatie a komunikativní dovednosti, pohlaví a věk podle mého názoru nehraje zásadní roli.“

Jako specialista na problematiku „mládeže“ pracujete již několik let, jakou máte zkušenost s akceptováním výslechu jako tzv. neodkladného a neopakovatelného úkonu ze strany soudů?

„Již několik let se setkávám s tím, že soudy tzv. neodkladné a neopakovatelné úkony spočívající ve výslechu nezletilého či mladistvého svědka neakceptují a trvají na jeho opětovném výslechu, a to i tehdy, jestliže znalci z dětské psychiatrie a psychologie další účast takového svědka u procesních úkonů nedoporučují. Na základě znalosti argumentů Krajského soudu Ostrava, pobočka Olomouc bych si dokonce dovolil poněkud zjednodušeně říci, že příslušné ustanovení trestního řádu upravující neodkladné a neopakovatelné výslechy je ve vztahu k nezletilým či mladistvým svědkům v podstatě „mrtvým“ ustanovením.“

Domníváte se, že je výslechová místnost ze strany policie dostatečně využívána?

„Ve využívání výslechových místností vidím poměrně značné rezervy. Ze strany „uniformované“ policie, která rovněž pracuje s dětskými svědky, nejsou výslechové místnosti prakticky vůbec využívány a na pracovištích služby krim. policie a vyšetřování se jedná spíše jen o jednotlivce, kteří s prací ve výslechových místnostech mají zkušenosti a kteří je neváhají patřičně využívat.“

Který z faktorů, podle Vás, ovlivňuje využití nebo nevyužití výslechové místnosti?

„O využití či nevyužití výslechové místnosti by mělo být rozhodováno výhradně podle toho, zda výslech nezletilého nebo mladistvého svědka může vést k jeho další traumatizaci a k prohloubení sekundární újmy. Existují však i subjektivní faktory, které některé policisty od využívání výslechové místnosti odrazují. Často je to nechuť měnit zaběhnutou rutinu, vědomí, že se jedná o náročný úkon vyžadující pečlivou přípravu, obavy z toho, že případné chyby při vedení výslechu budou díky audiovizuálnímu záznamu více „vidět“ a v neposlední řadě i skutečnost, že následný přepis audiovizuálního záznamu do písemné podoby je časově náročný.“

Z praxe vím, že ne na každou trestnou činnost, ve které figuruje mládež v různém procesním postavení, je výslechová místnost využívána. U jakých případů by využívána měla být?

„Zejména při vyšetřování mravnostní a násilné trestné činnosti a vždy tehdy, jestliže je na místě obava ze sekundární viktimizace, resp. z jejího prohlubování. Osobně bych se přikláněl i k tomu, aby v odůvodněných případech byly výslechové místnosti (po patřičné úpravě) využívány i při výslechu dospělých osob.“

Jsou specialisté zabývající se problematikou „mládeže“ dostatečně vyškoleni a mají, dle Vašeho názoru, dostatečnou průpravu na tuto práci?

„Vzhledem k tomu, že specialisté v řadách policie se často rekrutují z absolventů pedagogických fakult, lze určitou průpravu pro práci s mládeží alespoň teoreticky předpokládat. V praxi se setkávám jak s policisty, jejichž průprava je na dostačující úrovni a kteří se o problematiku „mládeže“ aktivně zajímají, tak i s policisty jejichž průprava je chabá resp. žádná. Systematické vzdělávání specialistů zabývajících se touto problematikou u policie chybí a je nárazově nahrazováno krátkými školeními k jednotlivým tématům či jednou ročně pořádaným „instruktivně metodickým zaměstnáním“. Osobně mám však za to, že např. jednodenní školení k problematice Zákona o soudnictví ve věcech mládeže nemůže nikomu žádnou průpravu poskytnout.“

Má současná situace nárůstu trestné činnosti na úseku mládeže klesající či stoupající tendenci a co je, dle Vašeho názoru, důvodem Vámi vyjádřeného stavu?

„I když mi nejsou známy přesné statistiky z posledních let, je podle mého názoru zřetelný nárůst především oznámených případů, v nichž v postavení poškozeného figurují nezletilí či mladiství. Jedná se zejména o mravnostní trestnou činnost páchanou na dětech a o případy týrání dětí či jiného hrubého zacházení s nimi. Vyšší počty oznámených případů zřejmě souvisí s tím, že informovanost oznamovatelů v otázkách týkajících se sexuálního života a v oblasti vlastních práv je na vyšší úrovni než v minulosti a nelze ani pominout, že oznámení údajného pohlavního zneužívání, znásilnění či jiného hrubého jednání vůči dítěti dnes bohužel více než kdy jindy patří do rozvodového „repertoáru“ některých rodičů. Otázkou zejména pro kriminology pak zůstává, zda vzrůstající tendenci vykazují i absolutní počty spáchaných trestných činů této kategorie, tedy jak případů oznámených, tak i případů neoznámených. Předpokládám však, že v posledních letech k mírnému nárůstu celkového počtu těchto trestných činů dochází. Podle mého názoru v tomto případě značnou roli hraje stále častější využívání

internetu a tzv. sociálních sítí, jejichž anonymní prostředí pachatelům mravnostní trestné činnosti ulehčuje navázání kontaktu s obětí a v neposlední řadě i selhávání rodiny a jejího výchovného působení.“

Na co by se měla policie do budoucna zaměřit při vyšetřování trestných činů, v nichž mládež vystupuje?

„Zaměřit by se měla především na to, aby jednala profesionálně, aby využívala všech dostupných prostředků ke zmírnění následků traumatizujícího zážitku a aby svými postupy nezletilé a mladistvé svědky nebo oběti trestné činnosti dále nepoškozovala. Využívání výslechových místností by se mělo stát v tomto směru běžným standardem.“

4.2.1.2 Rozhovor druhý

(specialistka Územního odboru Olomouc, která má ve vyšetřování mládeže přibližně dvouletou praxi)

Využíváte jako specialista pracující na problematice „mládeže“ při vyšetřování trestné činnosti páchané na mládeži a mládeží výslechovou místnost v Olomouci?

„Ano, využívám ji ke své činnosti.“

Jaký je Váš názor na výslechovou místnost a profesionálně provedený výslech v souvislosti s předcházením sekundární viktimizace ze strany OČvTR na vyslýchanou osobu (nezletilce)?

„Je to skvělá pomůcka. V České republice je několik takovýchto zařízení. Přímo v Olomouci ji máme v kojeneckém ústavu. Je skvěle vybavená vším potřebným. Osobně se domnívám, že se jedná o jednu z nejlépe funkčních místností. Samotná místnost vypadá spíše jako běžný pokoj, jsou tam hračky, sedací souprava, na zdech obrázky s kreslenými pohádkovými hrdiny. Dle mého názoru se zde dítě musí cítit relativně příjemně, což samo o sobě je již prvním krokem k provedení úspěšného výslechu. Sekundární viktimizace ze strany OČTR je kapitola sama pro

sebe, nicméně jedna z nejdůležitějších věcí předcházení je přístup k poškozenému a prostředí. O nepříjemných věcech je rozhodně lepší mluvit s člověkem s profesionálním přístupem v místnosti evokující spíše část obyčejného bytu, než s komisním úředníkem v neosobním „kanclu“ s ošuntělým nábytkem a věčně pomalým počítačem. Ta představa je určitě milejší i pro dospělé, natož tak pro děti.“

Jaký má výslechová místnost a provedení úkonu (např. výslechu) v této místnosti význam pro trestní řízení?

„Rozhodně menší, než jaký má sám o sobě potenciál. Někdy mám dojem, že lidé, kteří se s tímto setkávají, ať už jsou to samotní soudci, státní zástupci či policisté, ani netuší, co tento úkon znamená a co vypovídá. Tím zrovna narážím na ust. § 158a trestního řádu, – přestože je výslech proveden jako neodkladný a neopakovatelný úkon, není ve většině případů u soudu takto akceptován. Dítě je opakovaně předvoláváno, kde před celým „tribunálem“ zase musí vypovídat o věcech, na které by raději už zapomnělo – tomu říkám sekundární viktimizace. Taktéž musíme vzít na zřetel, že ve většině případů se dítě vyslýchá co nejdříve po události, aby byl záznam autentičtější – dítě si pamatuje detaily, které třeba u soudu již nevzpomene. Hodnota a důležitost úkonu ve výslechové místnosti je podle mého velká, na záznamu z takového výslechu je prostě patrné to, co z papíru nikdy nevyčtete, neboť děti a nejen ony, mluví řečí těla. To vše jsou důležité detaily, které odhalí a objasní spoustu skutečností důležitých pro trestní řízení.“

Co se nesmí opomenout při provádění výslechu nezletilců s ohledem na sekundární viktimizaci?

„Hlavně empatie, asertivitu, entuziasmus a také především zdravý rozum. K výslechu ve výslechové místnosti nesmíme přistupovat s lhostejností a stereotypností.“

Připravujete se na výslech mladistvého nebo nezletilého a používáte nějaké speciální prostředky při tomto úkonu?

„Rozhodně. Dá se říct, že i víc, než na jiné úkony. Člověk musí důkladně načíst spisový materiál a připravit si baterie otázek, na které se dítěte musí zeptat. Přece jen se jedná o výslech dítěte a ve výslechové místnosti je vše zaznamenáváno, takže co je jednou vyřčeno, nedá se vzít zpět. Také to dítěte musíte rozmluvit, všichni nejsou hned komunikativní a „nevysypou“ ze sebe vše, co potřebujete vědět. Speciální prostředek je sama místnost. My ji máme zařízenou jako malý byt, je zde kuchyňka, technická místnost, ve které sedí všichni zúčastnění a samotná „výslechovka“, která je vybavena kamerovým systémem a záznamovým zařízením. Také jsou tu panáčky Jája s Pájou, což jsou speciální panenky vybavené genitáliemi, dále pastelky, různé hračky apod., a to z důvodu, že děti nepříjemné věci raději názorně ukáží či nakreslí, než aby o nich mluvily. Nebo prostě nemají takovou slovní zásobu a pomůcky jim zjednoduší sebevyjádření.“

Jaká jsou Vaše doporučení začínajícím specialistům, kteří s prováděním úkonů ve výslechové místnosti nemají zkušenosti a chtěli by takový úkon provést?

„Zahodit ostych a zapomenout na nervozitu. A taky se nebát „papírování“, protože tolik toho není. Dobré je si o výslechu ve výslechové místnosti přečíst nějakou literaturu. Bohužel, těch s praktickými radami a ukázkami moc není. Ještě bych se o provedení výslechu poradila s policistou, který již výslech prováděl a má s tím nějaké zkušenosti nebo se podívat na záznam z provedeného výslechu v jiném případě.“

Jakou roli hraje při výslechu osobnost vyslychajícího, případně jak tento výslech ovlivňuje (pohlaví, věk, vzhled, zkušenosti, atd.)?

„Pokud mohu sama soudit, pravděpodobně ovlivňuje. Faktorů je spousta, ale asi nejvíc je to o sympatiích a antipatiích. Prostě si buď sednete nebo ne. V Olomouci nás specialistů zase tak moc není, že by si mohl

vyslychající vybrat. Samozřejmě zkušenosti s výsledkem z praxe, ty jsou nenahraditelné. Nedá se říct, jestli je lepší když výslech vede žena či muž, mladšího či staršího vzhledu.“

Kolik specialistů pracuje v Olomouci na problematice „mládeže“?

„Jsme čtyři, dva vyšetřovatelé a dva operativní pracovníci. Proškolení na problematiku mládeže a držitelé certifikátu je více policistů. Trestnou činnost však zpravidla zpracováváme my čtyři.“

Je to dost nebo málo, nedokážu si to představit.

„Jak kdy, nedá se to takhle říci, někdy je více případů, jindy méně. Samozřejmě, kdyby nás bylo více, nebylo by to na škodu.“

Jako specialista na problematiku „mládeže“ pracujete již několik let, jakou máte zkušenost s akceptováním výsledku jako tzv. neodkladného a neopakovatelného úkonu ze strany soudů?

„Myslím, že jsem se k tomu vyjádřila už dříve. Jen bych dodala, že v souvislosti s takovým výsledkem, říkáme ust. §158a tr. ř., naší hantýrkou „mrtvý paragraf“, což mluví za vše.“

Jak to myslíte „mrtvý paragraf“?

„No, někteří soudci chtějí výslech opakovat a slyšet vše na vlastní uši, jako by jim nepostačoval záznam z výslechové místnosti. Proto nazýváme ustanovení pojednávajícím o neodkladném a neopakovatelném úkonu jako „mrtvé“. Mnohým soudcům je jedno, zda-li je dítě opakovaným výsledkem traumatizováno.“

Domníváte se, že je výslechová místnost ze strany policie dostatečně využívána?

„Já doufám, že ano. Nicméně je pravdou, že jsem se setkala s názorem, že je to zbytečná věc a práce navíc. S tímto názorem rezolutně nesouhlasím. Výslechová místnost je jeden z nejlepších nápadů, které někdo zrealizoval ve skutečnost. Mimo to, vůbec se nemusí využívat jen

pro výslechy dětí, ale také třeba pro výslechy žen, které se staly oběťmi násilného trestného činu a další případy, ve kterých figuruje oběť, která je na tom po psychické stránce mizerně.“

Který z faktorů, podle Vás, ovlivňuje využití nebo nevyužití výslechové místnosti?

„Strach, že něco pokazíte. Nervozita, že jste pod kamerami a vedle v místnosti jsou další lidé, kteří ostřížím zrakem sledují každý Váš pohyb a Vaše slovo. Nevědomost, která souvisí s pocitem, že je to zbytečné plýtvání času a moc složité zařizování. A spousta dalších věcí.“

Z praxe vím, že ne na každou trestnou činnost, ve které figuruje mládež v různém procesním postavení, je výslechová místnost využívána. U jakých případů by využívána měla být?

„Rozhodně u těch, kdy se děti staly obětí. Týká se to např. trestných činů znásilnění, sexuální nátlak, pohlavní zneužití, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, týrání svěřené osoby a takhle by se dalo pokračovat do nekonečna. V podstatě se jedná o tr. činy uvedené v Hlavě III - proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a Hlavě IV proti rodině a dětem.“

Jsou specialisté zabývající se problematikou „mládeže“ dostatečně vyškoleni a mají, dle Vašeho názoru, dostatečnou průpravu na tuto práci?

„Bez vyškolení by to ani nešlo. S dětmi mohou pracovat jen ti „certifikovaní“. O průpravě se dá také polemizovat jako ve všech oblastech je to o samotných zkušenostech. „Co si neosahám, to pořádně neznám“. Specialisté, kteří s dětmi pracují by se měli neustále vzdělávat a měli by se účastnit specializačních kurzů. Těch bohužel mnoho v rámci resortu není pořádáno.“

Má současná situace nápadu trestné činnosti na úseku mládeže klesající či stoupající tendenci a co je, dle Vašeho názoru, důvodem Vámi vyjádřeného stavu?

„Řekla bych, že stoupající. Ovlivňuje to nejenom lepší medializace a s tím spojená informovanost, popř. autoreflexe. Lidé přestávají být k takovým věcem lhostejní a přestávají se bát ukázat prstem. Dokáží stále častěji rozpoznat, že je něco „špatně“, všimnout si okolí a oznámit to na příslušných místech. Další faktor je i rozšířené využívání internetu. V poslední době se čím dál více setkáváme s případy, kdy se velmi mladé dívky svlékají před webovou kamerou, což sebou nese spoustu rizik. Svlečají se nejen na popud svých rádoby kamarádů, ale i cizího člověka. Myslí si, že jsou v anonymitě, což samozřejmě není pravda, nikdy nevíte, jakým způsobem tento člověk naloží s takto získaným videem. Také tu jsou i různé seznamky a sociální sítě, které jsou potenciální ráj deviantů. I pachatelé jsou čím dál mladší, nejspíš je to pocitem nedotknutelnosti, který je v nich od mládí společností pěstován. Samozřejmě toto nelze paušalizovat, nicméně trend má spíše stoupající tendenci.“

Na co by se měla policie do budoucna zaměřit při vyšetřování trestných činů, v nichž mládež vystupuje?

„Pokud se budeme bavit o obětech trestných činů, pak by se měla zaměřit rozhodně na využívání výslechových místností a samotného přístupu policisty jako jednotlivce k tomuto úkonu.“

6.2 Vyhodnocení získaných informací z rozhovorů

Z provedených rozhovorů a získaných informací od specialistů pracujících ve výslechové místnosti v Olomouci se mi podařilo zjistit následující skutečnosti. Profesionálně provedený výslech má velký vliv na sekundární viktimizaci vyslychaného. K této viktimizaci dochází téměř při každém úkonu ze strany policie, nicméně využitím výslechové místnosti, profesionálním a citlivým přístupem můžeme viktimizaci oběti zmírnit a zbytečně oběť dále

netraumatizovat. Provedený výslech ve výslechové místnosti nemá pozitivní vliv pouze na vyslýchaného, ale je velkým přínosem pro další řízení např. před soudem, neboť díky audiovizuálním nahrávkám je zachycena autentičnost výslechu.

Při samotném výslechu se nesmí opomenout procesně právní postup včetně všech náležitostí, srozumitelné kladení otázek tak, aby jim vyslýchaný porozuměl. Dále je důležité navázat s vyslýchaným kontakt, být co nejvíce empatický a nenechat se ovlivnit subjektivně pociťovanou sympatií či antipatií k vyslýchanému. Rovněž je důležité k výslechu nepřistupovat stereotypně. V některých případech je dobré k výslechu přibrat dětského psychologa či psychiatra.

Jednou z hlavních činností, kterou je nutné před výslechem provést, je samotná příprava na tento výslech. Je důležité přípravu nepodcenit, řádně si nastudovat spisový materiál a připravit si jakýsi scénář či osnovu výslechu, které se budeme držet. O vedení výslechu, stejně jako o baterii otázek, které budeme vyslýchanému klást, je dobré se poradit s dětským psychologem. Rovněž je dobré připravit si demonstrační pomůcky, které budou při výslechu používány.

Dotazovaní specialisté uvedli, že před realizací samotného výslechu je dobré poradit se se zkušenějšími policisty, nastudovat si literaturu, která pojednává o teoretických radách, případně se zúčastnit jiného výslechu jako pozorovatel. Dále je nutné odhodit stud a možné předsudky.

Za profesionálně velmi důležitou dovednost považují oba dotazovaní schopnost získat si důvěru vyslýchaného a navázat s ním kontakt. Během výslechu navodit pocit jistoty, bezpečí, důvěry a empatie.

Zarážející je skutečnost, že v mnoha případech neuznávají soudy takto provedený úkon jako neodkladný a neopakovatelný a dítě opětovně traumatizují dalšími výslechy. I když se policie snaží v rámci prověřování a vyšetřování zmíněné trestné činnosti sekundární viktimizaci na oběť minimalizovat, některé soudy to nepovažují za důležité a tuto skutečnost nerespektují.

I přes toto zjištění je výslechová místnost zpravidla využívána, a to především z řad specialistů kriminální policie. Uniformovaná policie jí využívá

minimálně. Dle dotazovaných nebyly zjištěny přesné příčiny, nicméně se domnívají, že je to rutinním přístupem, mnohdy leností a někdy obavami ze složitosti provedení takového úkonu. Může to být i zatížeností, neboť příprava výslechu je poměrně časově náročná. Výslechová místnost je využívána především při objasňování mravnostních a násilných trestných činů spáchaných na nezletilcích a mladistvých. V některých případech může být využita i při výslechu dospělého.

Co se týče profesní přípravy specialistů na vyšetřování trestných činů, v nichž figuruje mládež, bylo zjištěno, že je to jako v každé jiné profesi. Můžeme se setkat s profesionálem, který má kvalitní znalosti této problematiky, ale rovněž s policistou, který má znalosti chabé. Oba dotazovaní sdělili, že probíhající vzdělávací kurzy, semináře a metodická setkání jsou nedostačující. Zarážející je skutečnost, že kriminalita, ve které figurují nezletilí či mladiství, stoupající tendenci. Příčin je hned několik, největší roli hraje internet, sociální sítě, seznamky, ad..

Do budoucna by se měla policie zaměřit na profesionální jednání a využívání všech dostupných prostředků, mezi které patří i výslech ve speciálně vybudované místnosti. Práce ve výslechové místnosti by se měla stát běžným standardem.

7 Kasuistiky – skutečné příklady výsledků z praxe

Další podkapitolou praktické části diplomové práce jsou kasuistiky, neboli případové studie skutečných případů, které byly vyšetřovány policisty krajského ředitelství Olomouckého kraje. Během vyšetřování těchto případů byla využita speciální výslechová místnost pro práci s dětmi, ve které byly provedeny výslechy nezletilců. V podkapitolách praktické části uvedu dva případy, které jsem vybral pro jejich specifickou a zajímavou povahu. V prvním případě figuroval nezletilec jako oběť trestného činu, ve druhém jako pachatel činu jinak trestného. V návaznosti na ustanovení zákona č. 218/2003 Sb. nebudou v kasuistikách zmiňovány detaily, které by mohly vést k identifikaci osob.

7.1 Kasuistika první - výslech dětské oběti trestného činu

Výtah z trestního spisu:

Dne 20. 4. 2010 byly na základě trestního oznámení Patrika B. ze dne 19. 4. 2010 policejním orgánem zahájeny úkony trestního řízení, a to ve věci podezření ze spáchání zločinu pohlavního zneužívání dle ust. § 187/1 tr. zákoníku, kterého se měl dopustit podezřelý Jan. H tím, že dne 19.4.2010 v době od 14:00 do 18:00 hod. v místě svého trvalého bydliště vsunul nezletilému Tomáši P. do úst pohlavní úd a nutil jej k felaci.

Patrik B. uvedl, že žije ve společné domácnosti s poškozeným nezletilým Tomášem P.. Ve večerních hodinách dne 19.4. 2010 se Tomáš svěřil, že ho jeho kamarád nezletilý Dan H. zatáhl na návštěvu do bytu k „Dědkovi“, což je přezdívka obviněného Jana H., a zde ho měl obviněný osahávat v rozkroku, požadovat na něm, aby se svléknul a nutit ho, aby kouřil cigarety, pil víno, přičemž „Dědek“ mu měl bránit k odchodu ze svého bytu.

K věci podala vysvětlení matka nezletilého Tomáše P. paní Jana B. Uvedla, že syn má v současné době enurické potíže a je nervózní. Stává se, že je i agresivní a tyto příznaky přetrvávají asi dva měsíce. Dále uvedla, že dne 19.4.2010 přišel syn Tomáš ze školy, udělal si úkoly a společně šel s nezletilým Danem H. ven. Večer, když se kolem 19:00 hod. vrátil, přišel za ní a svěřil se jí,

že našel 200,- Kč a koupil si za ně dobíjecí kartu. Po naléhání matky, aby uvedl, kde skutečně peníze vzal, jí sdělil, že nezletilý Dan H. ho zatáhl do nějakého starého baráku k nějakému chlapovi v pátém patře, že ten chlap mu nutil víno a cigarety a nechtěl ho pustit. Údajně měl ten chlap na něj skočit a po nějaké době musel na něj skočit on sám. Pak mu měl dotyčný strčit do úst pohlavní úd a musel ho „kouřit“. Jana B. sdělila, že Tomáš si v žádném případě popisovanou událost nevymyslel, že je citlivý a že kdyby si to vymyslel, o částce 200,- Kč by jí neřekl. Dodala, že Dan H. od toho chlapa dostal 500,- Kč, zatímco Tomáš pouze 200,- Kč. Sdělila, že z důvodu možné traumatizace syna se po podrobnostech, které se odehrály v bytě u „Dědka“, nepídila. K návštěvě „Dědka“ ho měl zlákat Dan s tím, že tam dostanou nějaké bonbóny. Dále uvedla, že Tomáš byl u „Dědka“ poprvé, ale podle jeho chování v posledních dvou měsících si myslí, že „Dědka“ navštívil vícekrát.

Poškozený nezletilý Tomáš P. ve své výpovědi potvrdil, že k návštěvě „Dědka“, který bydlí v baráku, kde je napsáno „1. máje“ jej přivedl kamarád Dan. „Dědek“ chtěl, aby mu ukázal pohlavní úd a také, aby mu na jeho pohlavní úd sahal, přičemž vyhrožoval, že v případě neuposlechnutí mu dá na zadek. Nelíbilo se mu to a chtěl jít pryč, ale před tím jej „Dědek“ držel za ruku a nechtěl ho pustit. Uvedl, že „Dědka“ nezná a že mu „Dědek“ za sahání na pohlavní úd slíbil peníze, což věděl od jeho kamaráda Dana již před tím, než šli k „Dědkovi“. Uvedl, že se na návštěvě s „Dědkem“ líbal na ústa a na krk. „Dědka“ navštívil s Danem třikrát, přičemž dvakrát se do jeho bytu ani nedostali. Na dotaz nezletilý Tomáš P. uvedl, že „Dědek“ mu dal holou rukou na zadek, když mu nechtěl na pohlavní úd sahat, ale on nebrečel, ač ho to trošku bolelo. Dále na dotaz nezletilý sdělil, že „Dědek“ chtěl, aby si vzal jeho „šulinka“ do pusy, vyhrožoval mu, že dostane, když to neudělá a proto si Dědkův pohlavní úd do pusy vzal.

Výpověď nezletilého Dana H. v zásadních rysech koresponduje s výpovědí nezletilého Tomáše P.. Nezletilý uvedl, že s „Dědkem“ se seznámil prostřednictvím svého kamaráda Tomáše B. a zná jej asi dva nebo tři roky. Navštěvoval ho v jeho bytě a on mu pak dával čokolády a bonbóny. Nic za to nechtěl, až předvčerejškem ho vysvlékl a sám se svlékl také. Pak si oba dva sahal na „šulinky“. Nic jiného se mezi nimi neodehrálo. Dne 19. 4. 2010 pozval

k „Dědkovi“ kamaráda Tomáše P., který s návštěvou souhlasil. Řekl mu, že něco musí přežít a pak že něco dostane. Tomáše k „Dědkovi“ vzal, a to přesto, že „Dědek“ si to nepřál. „Dědek“ měl radost, že spolu přišli a Tomáš se před ním předváděl, dělal „blbosti“. Tomáš měl říci „Dědkovi“, že chce také něco přežít. Dále nezletilý Dan H. vypověděl, že Tomáš byl u „Dědka“ už 18.4.2010, kdy se společně dívali na televizi. Než navštívili „Dědka“ dne 19.4.2010, tak řekl Tomáš, co musí přežít, a měl tím myslet osahávání. Sdělil mu, že mu „Dědek“ bude sahat mezi nohy a také že on sám musí sahat na „Dědka“. Po příchodu do bytu se „Dědek“ s Tomášem objímal, leželi spolu na posteli a on sám jedl cukroví. Pak se Tomáš svlékl do naha a skočil opětovně na „Dědka“. On sám se také svlékl a „Dědek“ chtěl, aby se ho dotýkal stejně, jako den před tím, a i Tomáš se ho měl dotýkat „tam dole mezi nohama“. Na dotaz nezletilý uvedl, že Tomášovi „Dědek“ sahal na zadek, ale že přes zadek rukou nedostal. Neví, zda-li Tomáš lhal a sdělil, že „Dědek“ neříkal nic o tom, že by nesměli odejít. „Dědek“ je nijak v bytě násilím nedržel. Potvrdil, že Tomáš měl dávat „Dědkovi“ polibky sám, z vlastní iniciativy, a proto mu „Dědek“ dal peníze. Peníze od „Dědka“ dostal, když pak následně šli všichni tři do obchodu. Poté Tomáš odešel domů a on sám se vrátil k „Dědkovi“, který mu nachystal k večeři párek s rohlíkem.

V průběhu prověřování byl jako osoba podezřelá vyslechnut i Jan H., který však využil svého práva a vypovídat odmítl. Při ohledání místa činu – bytu Jana H. nebyly zajištěny žádné stopy a nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by mohly mít s šetřenou událostí souvislosti. K osobě Jan H. bylo zjištěno, že v minulosti byl pro trestný čin pohlavní zneužívání opakovaně soudně trestán, naposled v roce 1999, když mu bylo pro trestný čin pohlavní zneužívání dle § 242/1 trestního zákona a vydírání dle § 235/1 trestního zákona uložen Okresním soudem nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání čtyř let a ochranná sexuologická léčba ústavní formě.

Na základě vyhodnocených skutečností zjištěných v průběhu prověřování, bylo proti Janu H. zahájeno trestní stíhání dle § 160/1 trestního řádu, pro zločin pohlavní zneužívání dle § 187/1. trestního zákoníku a znásilnění dle § 185/1, 2 a,b), 3a) trestního zákoníku.

Dne 28.5.2010 bylo ze strany policejního orgánu přistoupeno k výslechu svědka (poškozeného), nezletilého Dana H. (r. 2000) a dne 10.6.2010 nezletilého Tomáše P. (r. 1999). Výslechy osob mladších patnácti let byly provedeny ve výslechové místnosti v Olomouci za přítomnosti krajské státní zástupkyně, obhájce obviněného, soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a pracovnice OSPOD. Výslechy byly nahrávány videotechnikou a následně byl učiněn doslovný přepis. Výslech vedl vyšetřovatel za přítomnosti znalce.

Před samotnými výslechy byl s oběma vyslýchanými navázán kontakt, bylo s nimi hovořeno o zálibách, koníčcích, o způsobu trávení volného času. Následně bylo dohodnuto, jakým způsobem budou nazývat pohlavní orgány, domluvili se na výrazu „šulin“. Před samotným výslechem proběhlo poučení, které bylo přiměřené k věku vyslýchaného tak, aby pochopil význam své výpovědi. K poučení shodně uvedli, že ví, kdo je to svědek a co je svědecká výpověď. Cituji z výslechu: *„Byl mi vysvětlen význam svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu. Bylo mi vysvětleno, že jako svědek musím vypovídat pravdu a nesmím nikoho křivě obvinít a že jako svědek nesmím nic zamlčovat. Byl jsem poučen o křivém obvinění, tomu rozumím a vím také, co je křivá výpověď. Bylo mi vysvětleno, že jako svědek nemusím vypovídat, pokud bych svou výpověď mohl ublížit někomu, kdo je ke mě do rodiny, pokud bych výpověď mohl ublížit sám sobě nebo někomu, kdo je pro mne blízkou osobou a ke komu mám vztah. Dále mi bylo vysvětleno, kdo všechno se bude výslechu účastnit a jakým způsobem bude výslech probíhat a dále jsem byl poučen o mlčenlivosti týkající se šetřené trestní věci. Bylo mi sděleno, že musím mluvit nahlas a srozumitelně. Poučení jsem porozuměl a k věci uvádím následující:„*

Nyní z videozáznamu a z přepisu protokolu výslechu svědka osoby mladší patnácti let vyberu několik otázek a odpovědí tak, aby si čtenář mohl udělat obrázek, jakým způsobem byl výslech veden a jakým způsobem byly kladeny otázky. Nejprve byl navázán kontakt, byly kladeny obecné otázky, na které navazovaly otázky týkající se případu.

Z protokolu nezl. Dana H.:

„Otázka: Dane, rozuměl jsi všemu (poučení) které jsem ti teď vykládal?

Odpověď: Ano rozuměl.

Otázka: Dane, jaké máš ve škole známky?

Odpověď: Nejhorší známka byla pětka jinak mám čtverky, trojky, jedničky.

Otázka: Kdy jste se seznámili s panem Janem H., s tím dědkem?

Odpověď: Před dvěma roky.

Otázka: A kde jste se seznámili?

Odpověď: Já jsem chodil pro Tomáše vždycky. To je můj kamarád, on bydlí naproti němu panu Jana H.. Ta ulice se jmenuje Lidická. Je to stejná ulice kde bydlím já a je to i stejný barák.

Otázka: A jak jste se seznámili s panem Janem H.?

Odpověď: Já jsem chodil a ten, já jsem ho znal a Jan H. věděl, jak se jmenuju potom a já jsem šel jednou dom a on mě řekl pojď se mnou já jsem šel k němu domů. To bylo asi před rokem a já jsem chodil do první třídy. Byl asi podzim.

Otázka: A co jste při tom dělali? Kam jste šli?

Odpověď: No. Dom.

Otázka: Tak jste šli k němu domů. Tak mě popiš, jak to u něho doma vypadá?

Odpověď: Měl tam televizi, pak jsem šel, ne, von měl tam televizu, měl tam postel jednu.

Otázka: A kde ta postel stála, když jste vešli do toho bytu nebo jak to tam vypadalo, byl to velký byt, malý nebo velký byt, jednopokojový nebo dvoupokojový?

Odpověď: Jednopokojový.

Otázka: A tak si představ, šli jste a co bylo, vešli jste do chodby nebo rovnou do toho pokoje? Kam jste vešli?

Odpověď: Do toho pokoje.

Otázka: A co dělal pan Jan H.?

Odpověď: On si na měl lehl.

Otázka: Říkal u toho něco, když si na tebe lehl?

Odpověď: Neříkal nic.

Otázka: Jak dlouho to trvalo? Jak dlouho na tobě ležel?

Odpověď: Minutu, a zase si odsedl.

Otázka: *Můžeš nám to ukázat ještě jednou, jak to vypadalo, když tě chytil, lehnul si na tebe?*

Odpověď: *Takhle.*

Otázka: *Tak vem toho panáka a ukaž nám, jak na tobě ležel.*

Odpověď: *Tak.*

Otázka: *Tak přes tebe jo?*

Odpověď: *Jo.*

Otázka: *Kde měl ruce?*

Odpověď: *Nějak tak.*

Otázka: *Jak tě osahával? Přes oblečení nebo ses vyslíknul?*

Odpověď: *Přes oblečení.*

Otázka: *Šahal ti také na „šulina“?*

Odpověď: *Ano.*

Znalec: *My by jsme ještě potřebovali, abys nám popsal tady toto, víš? Já vím, že to není jednoduché, ale seš dobej, žes to ze sebe dostal. Tak, klidně se napij.“*

Tímto způsobem probíhal výslech nezletilého Dana H. i Tomáše P. Oba jmenovaní ukazovali jednání obviněného Jana H. na figuríně. Výsledky byly přepsány cca na čtyřicet listů. Na závěr výslechu bylo nutné se dotázat znalce, státní zástupkyně, obhájce a pracovníka OSPOD, zda-li nemají nějaké dotazy. Dotazy z jejich strany nebyly a z tohoto důvodu byly výsledky ukončeny.

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem byli policejním orgánem přibráni znalci z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a z oboru klinická psychologie, k vyšetření a podání posudku na poškozeného nezletilého Dana H. a Tomáše P.

Ze znaleckého posudku bylo zjištěno, že Dan H. ani Tomáš P. netrpí duševní chorobou či poruchou. Jejich intelektové schopnosti jsou na úrovni průměru. Stejně jako mestické (paměťové) schopnosti. U nezletilých nebyly zjištěny symptomy svědčící pro posttraumatickou stresovou poruchu v důsledku jednání obviněného Jana H.. Nezletilí jsou schopni podat věrohodnou výpověď. Znalci vyloučili další možnost účasti nezletilých

v trestním řízení. Jevila se pravděpodobnost hraničící s jistotou, že by další viktimizace ze strany OČvTŘ výrazně poškodila nezletilé.

Takto provedený výslech byl akceptován jako důkaz u soudu a nebylo třeba nezletilého Dana.H. či nezletilého Tomáše P. nadále vyslýchat a tímto poškozovat jejich duševní (psychický) vývoj, podrobovat je další sekundární viktimizaci.

Jan H. byl odsouzen k trestu odnětí svobody na osm let nepodmíněně. Pro úplnost je třeba konstatovat, že Jan H. po dvou letech výkonu trestu zemřel.

7.2 Kasuistika druhá - výslech dětského pachatele činu jinak trestného

Výtah z trestního spisu:

Dne 30.7.2010 byly policejním orgánem zahájeny v návaznosti na příslušná ustanovení zákona č. 218/2003 Sb. úkony trestního řízení ve věci podezření ze spáchání činu jinak trestného vražda dle ust. § 140 odst. 1 trestního zákoníku, spáchaného ve stádiu pokusu dle ust. § 21 odst. 1 trestního zákoníku, kterého se měla dopustit podezřelá nezletilá Pavlína L. (r. 2000), žákyně čtvrté třídy ZŠ, tím, že dne 30.7.2010 v době od 03:00 hod. do 05:00 hod. v rodinném domě, v kuchyni, v úmyslu usmrtit bodla celkem třikrát kuchyňským nožem o délce čepele patnáct centimetrů svého dědečka poškozeného Pavla L. (r. 1953). Útok směřovala jednou do levé části hrudníku a dvakrát do oblasti břicha, čímž mu způsobila zranění a to pneumotorax plíce a další zranění vnitřních orgánů. Poškozený se musel v důsledku těchto zranění podrobit chirurgické operaci s následnou vysoce odbornou lékařskou péčí a díky poskytnuté péči nedošlo k jeho úmrtí. Z provedeného šetření bylo zjištěno, že Pavel L. často požíval alkoholické nápoje a často fyzicky i verbálně napadal svou dceru, Janu L.. Tomuto bývala přítomna Pavlína L.

I přes skutečnost, že Pavlínu L. v tomto případě nelze trestně stíhat, neboť trestní stíhání je nepřípustné dle § 11/1d trestního řádu s odkazem na ustanovení § 11 trestního zákona v návaznosti na ust. § 89/1 zákona č.

218/2003 Sb., bylo nutno celou věc řádně vyšetřit a následně předat státnímu zástupci k dalšímu opatření dle ust. § 90 zákona č. 218/2003 Sb..

Mimo jiné bylo nutné Pavlínu L. vyslechnout a nechat podrobit znaleckému zkoumání, aby byly zjištěny příčiny popsaného jednání.

Vzhledem k věku Pavlíny L. bylo přistoupeno k výslechu ve speciální výslechové místnosti v Olomouci. Pavlína byla vyslechnuta jako podezřelá osoba - osoba mladší patnácti let. Výslech byl proveden dne 6.8.2010 za přítomnosti soudního znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, specializace psychologie dětí a dospělých, pracovnice OSPOD a pracovníka Střediska sociální prevence, kde byla Pavlína na přechodnou dobu umístěna. Opatrovník se omluvil, zástupce probační a mediační služby a matka nezletilé se nedostavili. Výslech byl nahráván audiovideotechnikou a následně byl učiněn doslovný přepis. Výslech vedl vyšetřovatel společně se znalcem.

Nyní z videozáznamu a z přepisu protokolu výslechu osoby podezřelé - mladší patnácti let vyberu opět několik otázek a odpovědí tak, aby si čtenář mohl udělat obrázek, jakým způsobem byl výslech veden a jakým způsobem byly kladeny otázky. Převážně se zaměřím na poučování osoby podezřelé - mladší patnácti let, neboť v literatuře se dočteme, že má být provedeno přiměřeně k věku vyslýchaného, ale názorný příklad již nedohledáme. Obdobně jako v předchozím případě byl s Pavlínou navázán neformální rozhovor. Pavlína byla dotazována na trávení volného času, její záliby, na školu, kamarády, atd. Nezletilé Pavlíně byly kladeny obecné otázky, na které navazovaly otázky týkající se případu.

Před samotným výslechem proběhlo poučení, které bylo přiměřené k věku vyslýchané tak, aby pochopila význam své výpovědi. Pavlíně bylo vysvětleno, kdo se bude výslechu účastnit a jak bude výslech probíhat. Bylo jí řečeno, že o výslechu byla vyrozuměna i maminka, ale omluvila se, že nemůže dnes přijet. Vyslýchající poučil nezletilou Pavlínu takto: *“protože před výslechem poučujeme dospělé, musíme poučit i děti. Já tě budu vyslýchat k tomu napadení toho tvého dědy. Než ti začnu říkat poučení, tak bych si dal dohromady tvoje údaje a tímto si jako vyzkouším, jestli si všechno pamatuješ?* (následovala data a údaje k vyslýchané, jméno, příjmení, bydliště, atd.)

Dotaz vyslychajiciho: *Byla jsi, Pavlínko, někdy v minulosti vyslychána?*

Odpověď: *Ne, ještě ne, protože takovou věc jsem ještě nikdy v minulosti neudělala.*

Vyslychajici: *Pavlínko, já před tím výslechem tě poučím. Čili ty seš v postavení podezřelá, žes teda udělala to, cos udělala, takže jako podezřelá máš právo a poslouvej mě, nehrej si, poslouvej mě teď, jo? Jako podezřelá máš právo vyjádřit se ke všemu, co o tom víš, jak se to stalo, máš právo nám to ukázat, ale pokud nechceš, tak vypovídat nemusíš. Tak že, budeš či nebudeš vypovídat?*

Odpověď: *Budu vypovídat.*

Dotaz vyslychajiciho: *Že vypovídat budeš, jsi říkala. Jo? Dále samozřejmě, že to uděláme tak, abys nám povykládala, abys nám to souvisle vylíčila. Dále bych tě chtěl vysvětlit, že to, co tady budeš říkat, budeme nahrávat, nebudeme nic psát, budeme si spolu povídat, všechno se bude nahrávat a pokud potom uděláme přepis toho protokolu, tak ty si ho přečteš, protože číst umíš, že umíš číst, cos měla ze čtení?*

Odpověď: *Jedničku*

Vyslychajici: *No vidíš, to seš šikovná holka, jaks měla jedničku. Tak si ho přečteš a pak ho spolu podepíšeme, jo? Ale to já bych se za tebou stavil za přítomnosti pana zástupce ředitele pana magistra Š. by jsme to podepsali. Jo?. Pokud nám budeš tady uvádět věci, tak nesmíš nikoho křivě obvinít, rozumíš mě, co to je? Nesmíš říct, že toto udělal tam ten a ten, poněvadž kdybychom zjistili, že to není pravda, tak zase by ses mohla vystavit nějakému problému ze strany dalších orgánů činných v tomto šetření.*

Odpověď: *Já vím, to by se zase prověřovalo a šetřilo.*

Vyslychajici: *Výborně, vidím to, že to chápeš, že seš velice chytrá holka. Samozřejmě, že budeš vypovídat česky, protože jsme co?*

Odpověď: *Češi.*

Vyslychajici: *Jsme Češi. No a ještě poslední věc, poslední věc se tě zeptám, Pavlínko, nebo tě musím poučit o tom, že to, co tady budeme vykládat, to se nesmí nikde*

Odpověď: *Říct.*

Vyslýchající: Říkat. Je to mezi náma. Já jsem vázanej služebním tajemstvím, pan magistr je taky vázán.

Odpověď: Já to neřeknu ani mojim kamarádkám, mamka jim říkala, ona jim říkala, že jsem jela na tábor.

Vyslýchající: Poslouchej, teď mě poslouchej, nech mě domluvit, poněvadž si nebudeme skákat do řeči, jo, vždycky já se tě zeptám a ty mě pěkně odpovíš.

Odpověď: Jako na tu otázku, co mi řeknete?

Vyslýchající: Přesně tak, jo? Takže nebudeme to nikde vykládat, nebudeme to nikde roztrubovat, ju, Pavlí? Čili, rozumělas tomu poučení?

Odpověď: Rozuměla.

Vyslýchající: Stačilo tě to tak nebo chceš se mě ještě na něco zeptat?

Odpověď: Ne.

Vyslýchající: Nechceš se mě na nic zeptat, to je dobře. Takže já tě znovu, znovu musím říct, že tě tedy budeme vyslýchat v té věci toho napadení tvého dědy, kdyžs mu měla tím nožem způsobit to zranění, jakés mu tedy způsobila. Jo, Pavlíno, než tě začnu vyslýchat, tak se tě znovu ptám, znovu se tě ptám, budeš vypovídat nebo využiješ práva a nebudeš vypovídat?

Odpověď: Budu vypovídat.

Vyslýchající: Výborně, tak, výborně, je vidět, že seš šikovná holka. Protože by jsme asi skákali a ten výslech musíme udělat pořádně, jo, aby už jsme ho nemuseli nikdy opakovat, tak já mám takovou představu, že já s panem magistr by jsme se tě vyptávali, jo, já bych se tě zeptal, pan magistr by to doplnil, poněvadž toho je strašně moc, aby jsme na něco nezapomněli a pak by jsme to dali nějak dohromady a potom to vlastní napadení, když si vzpomeneš, já bych představoval dědu a ty bys ukázala, jak k tomu napadení došlo. Jo, a pan magistr má foťák a nafotí to. Jo, tak. Takže Pavlíno, to už jsme tam uvedli, já se tě ještě jednou zeptám, ty chodíš do které třídy?

Odpověď: Do čtvrté.“

Tímto způsobem probíhal výslech nezletilé Pavlíny. Otázky byly kladeny od obecných témat jako je škola, kamarádi, domov, až k samotnému případu napadení dědy. Nezletilá ukázala pomocí makety nože, jakým způsobem napadla svého dědu. Způsob napadení byl mimo videokameru zaznamenán i fotoaparátem. Samotný výslech trval asi hodinu. Jeho přepis byl učiněn na

třicet sedm stran. Stejně jako v předchozím případě musejí být dotázáni všichni účastníci výslechu, zda-li nemají dotazů či připomínek. Výslech byl prováděn detailně z toho důvodu, aby nezl. Pavlína nemusela být vystavována sekundární viktimizaci při dalších výsleších ze strany OČvTR.

K řádnému objasnění věci byly policejním orgánem přibráni znalci z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie a z oboru klinická psychologie, k vyšetření a podání posudku na podezřelou nezletilou Pavlínu L. K dokreslení situace uvedu část ze znaleckého posudku.

Ze znaleckého posudku bylo zjištěno, že Pavlína L. netrpí a v době spáchání činu jinak trestného netrpěla žádnou duševní poruchou či chorobou nebo poruchou. Má podprůměrný intelekt a paměťové schopnosti. Pokud by jí byla věnována řádná výchova, její rozpoznávací a ovládací schopnosti by sociálně vyčleněná dívka, opakovaně přítomná agresivním atakům ze strany poškozeného v časných ranních hodinách měla vyřešit podle svého chápání ohrožující život její matky, nemohla rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a nebyla schopna své jednání ovládat. Nezletilá se v rámci svého dětského chápání reality rozhodla řešit těžkou konfliktní situaci vlastním způsobem, chtěla chránit matku. Nezletilá se svého dědečka obávala a obává. Neprojevuje vůči němu očekávaný soucit a to vzhledem k prožitým předchozím událostem a vlivem vlastní psychosociální deprivace s emoční zploštělostí není schopna. Prognosa osobního vývoje podle názoru znalců úzce souvisí s řešením sociální situace nezletilé a další odborné péče ze strany dětského psychologa, příp. pedopsychiatra. Vyšetřovaná dívka nemá sklony k agresivitě, je v podstatě sociálně přizpůsobivá, neměla a nemá problémy s respektováním autorit či jiné výchovné problémy.

Nezletilá Pavlína L. se s matkou a sourozenci od svého dědy odstěhovala, matka v nedávné době porodila čtvrté dítě i přes skutečnost, že se ani o Pavlínu a další své děti nedokázala řádně postarat. V současné době neprobíhají žádná nápravná opatření vůči nezletilé Pavlíně.

7.3 Shrnutí

Z předchozích kasuistik jednotlivých případů si můžeme představit, jakou úlohu ve vyšetřování trestných činů, ve kterých figuruje osoba mladší osmnácti let, zejména pak nezletilý, hraje speciálně vybavená výslechová místnost pro práci s dětmi a jak zásadní roli hraje při vyšetřování dané trestné činnosti profesionálně provedený výslech. Domnívám se, že většina čtenářů těchto kasuistik si až po jejich přečtení a zamyšlení se nad dějem a skutečnostmi, které si děti musely zažít, uvědomí, k čemu vlastně provedený výslech ve výslechové místnosti slouží. Traumata, která si děti musely prožít v inkriminovanou dobu, jsou děsivá. O to horší je, když se k těmto traumatům musejí děti znovu a znovu vracet, zmiňovat se o nich před dospělými osobami, které vidí poprvé v životě a kterým nedůvěřují, být vyslýchány v šedivých místnostech policejních služeb. Výslechová místnost umožňuje, že s dítětem je pouze jeden vyslýchající, který si k výslechu přibere znalce nebo pracovníka OSPOD. Ostatní účastníci jsou v technické části a dítě s nimi nepřijde do kontaktu. Vyjadřovací schopnosti dětí jsou zpravidla horší než u dospělého, dítě má menší slovní zásobu a neumí některé věci popsat. K názorné ukázce slouží například loutky Jája a Pája, psací potřeby, aj.. V neposlední řadě je výhodou nahrávání celého výslechu tak, aby se tento výslech mohl použít jako důkazní prostředek u soudu. Kamery zachycují autentičnost výslechu včetně neverbálních projevů dítěte, což na běžný papír nelze při výslechu zachytit.

V jednotlivých kasuistikách jsem se zaměřil na způsob poučování svědka či podezřelého z praktického hlediska, způsob jak dítě poučit a poučení mu náležitě vysvětlit, způsob navázání kontaktu a kladení otázek. Pro dokreslení a ucelení jsem zmínil i několik postřehů ze znaleckých zkoumání.

8 Statistika nápadu trestné činnosti na úseku mládeže za rok 2011

Pro dokreslení situace jsem zpracoval tabulku pojednávající o kriminalitě spáchané na nezletilých a mladistvých v období od 1.1.2011 do 31.12.2011 v rámci Krajského ředitelství Olomouckého kraje, zdrojem dat pro tuto tabulku jsou oficiální policejní statistiky.⁷²

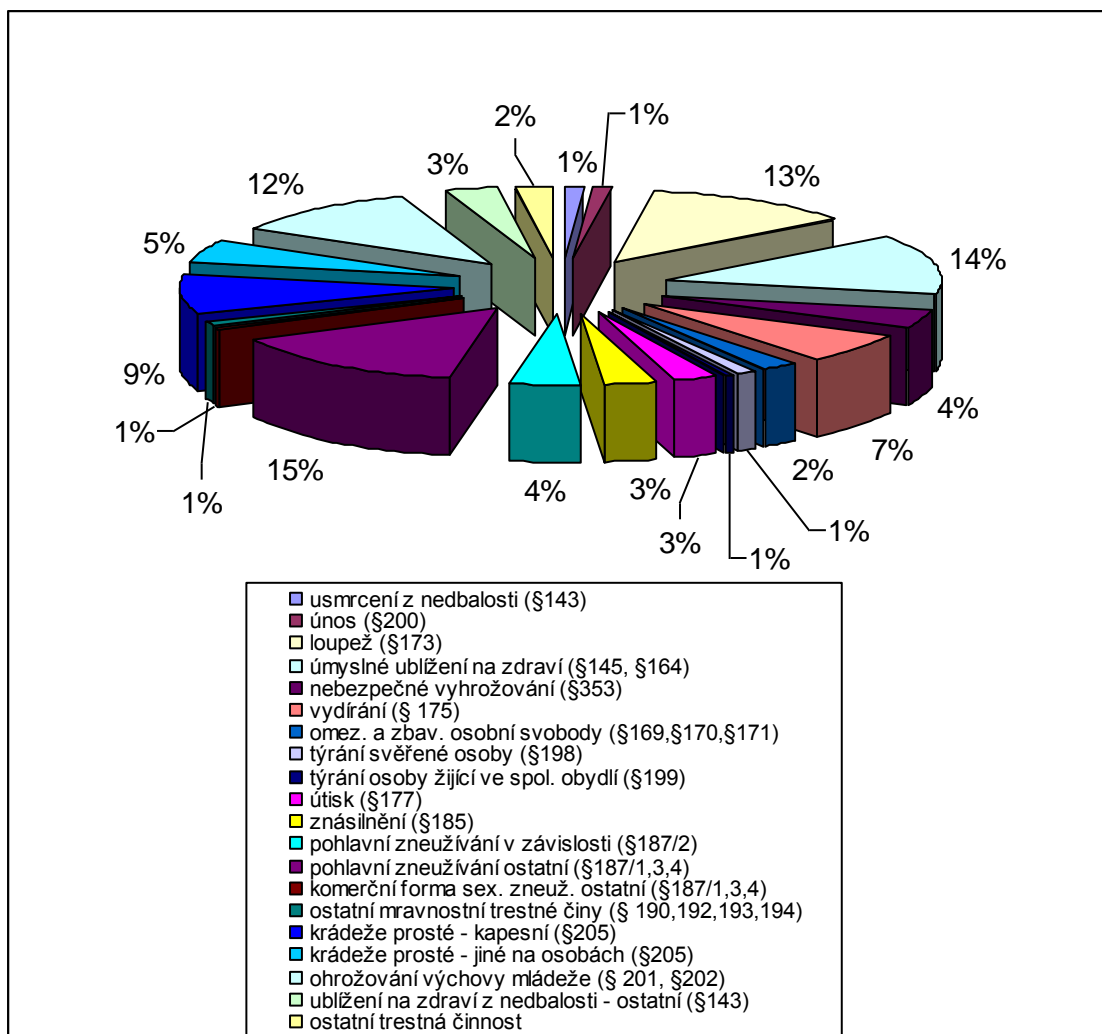
Z tabulky můžeme vyčíst, že v Olomouckém kraji bylo vyšetřováno celkem 191 trestných činů, ve kterých figurovala osoba mladší osmnácti let jako oběť trestného činu. V rámci Územního odboru Olomouc pak specialisté šetřili 64 takových deliktů, což je nejvíce ze všech územních odborů našeho kraje.

Název trestného činu a paragrafové znění trestního zákoníku ⁷³	OLK	OC	PR	SU	JE	PV
usmrcení z nedbalosti (§143)	2	0	1	1	0	0
únos (§200)	2	1	0	1	0	0
loupež (§173)	24	3	7	7	0	7
úmyslné ublížení na zdraví (§145, §164)	26	11	7	3	3	2
nebezpečné vyhrožování (§353)	8	3	0	0	1	4
vydírání (§ 175)	13	7	3	1	1	1
omez. a zbav. osobní svobody (§169, §170, §171)	4	1	1	0	0	2
týrání svěřené osoby (§198)	2	2	0	0	0	0
týrání osoby žijící ve spol. obydlí (§199)	1	0	0	0	0	1
útisk (§177)	5	0	0	0	5	0
znásilnění (§185)	6	3	1	2	0	0
pohlavní zneužívání v závislosti (§187/2)	8	3	2	3	0	0
pohlavní zneužívání ostatní (§187/1,3,4)	28	7	8	5	5	3
komerční forma sex. zneuž. ostatní (§187/1,3,4)	1	0	1	0	0	0
ostatní mravnostní trestné činy (§ 190,192,193,194)	2	2	0	0	0	0
krádeže prosté - kapesní (§205)	17	13	3	0	0	1
krádeže prosté - jiné na osobách (§205)	10	3	2	2	0	3
ohrožování výchovy mládeže (§ 201, §202)	22	4	1	1	7	9
ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§143)	6	0	2	1	1	0
ostatní trestná činnost	4	0	2	1	1	0
PČR KŘ Olomouckého kraje celkem	191	64	40	28	26	33

⁷² Intranetová stránka Policie České republiky - statistiky Policejního prezidia za rok 2011
Pozn. OLK – Olomoucký kraj, OC – Územní odbor Olomouc, PR – Územní odbor Přerov, SU – Územní odbor Šumperk, JE – Územní odbor Jeseník a PV – Územní odbor Prostějov

⁷³ Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Graf k tabulce znázorňující procentuální zastoupení jednotlivých trestných činů spáchaných na dětech v rámci Olomouckého kraje za rok 2011.

S ohledem na skutečnost, že Krajské ředitelství Policie České republiky Olomouckého kraje jako samostatný celek funguje teprve od roku 2010, nebylo provedeno srovnání za jednotlivá období, tedy rok 2010, 2011. Dle mého názoru jsou totiž data získaná za tak krátké období nedostatečně reprezentativní a pokusy vyvozovat z nich nějaké závěry by mohly být dokonce zavádějící.

Rovněž je třeba konstatovat, že 1.1.2010 byl do té doby platný trestní zákon⁷⁴ nahrazen novým trestním zákoníkem, ve kterém byly změněny některé názvy a paragrafová znění trestných činů, stejně jako jejich řazení. I tato skutečnost by měla vliv na srovnávání získaných hodnot se statistikami tehdejšího Krajského ředitelství Policie České republiky Severomoravského kraje, jehož součástí byly Územní odbory současného Krajského ředitelství Olomouckého kraje.

---

⁷⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

Závěr

V diplomové práci „Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení“, jsem se zabýval problematikou využití a práci v této místnosti jako jednoho z prostředků předcházející sekundární viktimizaci dítěte.

Jak jsem se zmínil v úvodu práce, téma jsem si vybral především proto, že již mnoho let pracuji u Policie České republiky, kde v současné době zastávám pozici krajského kriminalisty Olomouckého kraje. Mou pracovní náplní je objasňování nejzávažnější trestné činnosti, ve které stále častěji figurují osoby mladší osmnácti let.

Hlavním cílem diplomové práce bylo charakterizovat smysl a efektivitu výslechových místností jako významné součásti prevence sekundární viktimizace dětí při úkonech v trestním řízení se zaměřením na praktické rady a doporučení.

Snažil jsem se o vytvoření uceleného materiálu, který pojednává o výslechové místnosti a práci v ní. Materiálu, který by usnadnil začínajícím policistům orientovat se v daném problému. Policistům, kteří slouží na základních útvarech, kriminalistům, kteří začínají pracovat na problematice mládeže, ale i dalším, které tato problematika zajímá a chtějí se v dané oblasti vzdělávat. Tato práce není určena pouze pro policisty, ale pro pracovníky všech institucí, které se s mládeží při své každodenní činnosti setkávají a může se stát, že budou muset řešit i nepříjemné záležitosti. Záležitosti, ve kterých figuruje dítě jako součást trestního řízení.

V první, teoretické části jsou zmíněny základní termíny a názvosloví, se kterými se při vyšetřování trestné činnosti mládeže a na mládeži setkáváme. O těchto termínech již bylo napsáno mnoho publikací. V teoretické části jsem chtěl tyto termíny vysvětlit a seřadit tak, aby čtenář mohl lépe pochopit praktickou část práce.

Praktickou část považuji za ojedinělou. Jak už jsem se zmínil v předchozím textu, o teoretických informacích toho bylo napsáno mnoho, horší je to s těmi

praktickými. Málo kde se nám podaří zjistit informace, na základě kterých můžeme vést profesionálně výslech, popř. jiný úkon ve výslechové místnosti. Někdo by mohl namítnout, že se můžeme poradit se zkušenějšími policisty. Bohužel, díky fluktuaci policistů jich už mnoho zkušených v řadách policie není nebo profesně postoupili a zastávají jinou funkci či pracují na jiných problematikách. Při tvorbě praktické části jsem měl tu čest, že jsem mohl vést rozhovory právě s těmi několika málo zkušenými, kteří u olomoucké policie ještě zbyli. Jejich postřehy, rady a názory jsem zaznamenal v praktické části práce tak, aby se s nimi mohli seznámit i nově začínající pracovníci z řad policie i dalších složek státní správy. Současně se mi podařilo získat spisový materiál, ve kterém vystupují děti jako oběti (poškození), ale i pachatelé protiprávního jednání. Analýzou těchto spisových materiálů jsem vytvořil kasuistiky dvou případů. Tyto kasuistiky jsou rovněž v praktické části diplomové práce. Z praxe vím, že vyšetřování případů, v nichž figuruje mládež, jsou ty nejsložitější a zasluhují si profesionální přístup ze strany policistů. Právě v kasuistikách jsou uvedeny postupy, jakým způsobem vést výslech ve výslechové místnosti, jakým způsobem navazovat kontakt s vyslychaným a jakým způsobem vyslychaného poučit, zkrátka jak provést výslech tak, aby se nemusel opakovat, aby byl věcně i obsahově správný a zákonný. Jak provést výslech tak, aby obstál i u soudního jednání, soudce ho akceptoval a znovu nemusel vyslychat děti a tím je opětovně vystavovat sekundární viktimizaci.

Přílohu práce tvoří jednak fotodokumentace z výslechové místnosti a dále také fotokopie osvědčení, které by měl mít dle zákonných ustanovení každý policista, státní zástupce i soudce pracující na problematice mládeže. Součástí příloh jsou mimo to také tiskopisy výslechů osob mladších patnácti let, včetně zákonných poučení, poučení obviněného mladistvého.

Anotace

Předmětem diplomové práce „Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení“, je seznámit čtenáře se základními pojmy a s metodikou praktické činnosti v takovém zařízení. Hlavním cílem diplomové práce bylo charakterizovat smysl a efektivitu výslechových místností jako významné součásti prevence sekundární viktimizace dětí při úkonech v trestním řízení se zaměřením na praktické rady a doporučení. Na základě vlastních zkušeností, studiem odborné literatury, z informací zjištěných realizovanými rozhovory se specialisty pracujícími ve výslechových místnostech a z kasuistik skutečných případů jsem vytvořil materiál, který snad bude sloužit pro studijní účely začínajícím policistů, pracovníkům státní správy a dalším, kteří se o tuto problematiku zajímají.

Annotation

The subject of this thesis „Interrogation room in a special complex of associated facilities for the care of a child in Olomouc, as one of the means of influencing the secondary victimization of the child through an act of criminal proceedings on the part of law enforcement“, is to acquaint the reader with the basic concepts and methodology of practical work in such facilities. The main objective of this thesis was to characterize the purpose and effectiveness of the interrogation room as an important part of prevention of secondary victimization of children in acts of criminal procedure, focusing on practical advice and recommendations. Based on personal experience, study of literature, information gathered from interviews realized with specialists working in interrogation rooms, and case studies of actual cases I have created a material that might be used for educational purposes to police beginners, government workers and others who are interested in this issue .

Prameny a použitá literatura

I. Monografie

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Vydání první. Praha : SUPPORT, 1995

ČÍRTKOVÁ, L. *Kriminální psychologie*. 1. vydání. Praha : Euridion, s.r.o., 1998. ISBN 80-85858-70-3

ČÍRTKOVÁ, L. *Psychologie oběti*. In ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. a kol. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha : Grada, 2007, ISBN 978-80-247-2014-2

DUNKOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 1995. ISBN 80-7169-192-5

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*. Praha : Portál, s.r.o., 2005. ISBN 80-7367-040-2

CHMELÍK, J. a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň : Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. ISBN 80-86898-36-9

KALHOUS, Z., OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. Praha : Portál, s.r.o., 2002. ISBN 80-7178-253-X

LANGMIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. vydání 3., přepracované a doplněné. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 1998. ISBN 80-7169-195-X

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J. a kol. *Kriminologie*. 2 přepracované vydání. Praha : ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-026-2

STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006.

ISBN 80-86898-66-0

SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Vydání 1. Praha : Management Press, NP Publishing, s. r. o., 2001.

ISBN 80-7261-038-4

VALENTA, M., MÜLLER, O. *Psychopedie, teoretické základy a metodika*. Praha : Parta, 2003.

ISBN 80-7320-039-2

VAŠINA, L. *Základy psychopatologie s klinické psychologie*. Brno : Institut mezioborových studií, 2008. ISBN 978-80-87182-00-0

II. Časopisecká literatura

CHMELÍK, J. *Vyšetřování trestné činnosti mládeže a páchané na mládeži v teorii i praxi*. Praha, MV ČR, 1995

CHMELÍK, J. *Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži*. 2. upravené a rozšířené vydání. Praha, MV ČR, 1998

IRA, V. *Speciální pedagogika a psychopedie*. Studijní text, Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Katedra speciální a sociální pedagogiky, 2006

KOLÁŘOVÁ, A., BADIN, J., a MACHUTA, J., Výslech dětského účastníka trestního řízení. *Kriminalistický sborník*, Praha, Kriminalistický ústav Policie České republiky, 4/2011

LANGERBÄCK, B. *Oběti zločinu a jejich reakce*. Praha, Býlí kruh bezpečí, 1995, z anglického originálu LANGERBÄCK, B. *Victims of Crime their reaction*, Cisis Center in Stockholm and Skandia, 1991, přeložila ČECHOVÁ A.

III. Právní předpisy

Úmluva OSN o právech dítěte z roku 1990

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte, která se týká prodeje dětí, dětské prostituce, dětské pornografie, přijatý rezolucí Valného shromáždění č. 54/263 ze dne 25 května 2000

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218 / 2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94 / 1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákona č. 40 / 1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 359 / 1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů

Národní plán boje proti komerčnímu a sexuálnímu zneužívání dětí. Poslední aktualizace na léta 2004 – 2006 (přijata usnesením vlády České republiky č. 949 ze dne 16. srpna 2006)

Strategie prevence kriminality pro období 2008 – 2011,

Program OPK MV ČR k budování speciálních výslechových místností pro dětské svědky Policie ČR, 2007

Zacházení s mládeží dle zákona č. 218/2003 Sb., č.j.:VPŠH-48/2012-VZ-PK
Školení policistů, kteří působí nebo budou působit v trestních věcech mládeže dle ust. § 3 odst. 8 zákona č. 218/2003 Sb.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 167 ze dne 30 prosince 2010,
o činnosti na úseku mládeže.

Pokyn ředitele krajského ředitelství policie Olomouckého kraje č. 55, ze dne 1. března 2010, *kterým se stanoví zásady využívání specializovaných komplexů pro práci s dětskými svědky a oběťmi trestné činnosti.*

Spisy skutečných případů zpracované policisty krajského ředitelství Olomouckého kraje.

IV. Internetové zdroje

Sdružené zařízení pro péči o dítě v Olomouci, <http://www.szpd.cz/>

<http://www.wikipwedia.org/>

Ministerstvo vnitra <http://www.mvcr.cz/>

<http://www.detskaprava.cz/category/deti-jejich-prava>

<http://www.bkb.cz/pomoc-obetem/>

V. Intranetová stránka Policie České republiky

Statistiky Policejního Prezidia za rok 2011

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Fotodokumentace z výslechové místnosti

Příloha č. 2 – Kopie osvědčení vydávaného specialistům pracujícím na úseku mládeže

Příloha č. 3 – Protokol o výslechu svědka osoby mladší 15 let

Příloha č. 4 – Protokol o výslechu podezřelého osoby mladší 15 let

Příloha č. 5 – Poučení obviněného mladistvého

Příloha číslo 1. - Fotodokumentace z výslechové místnosti

Foto č. 1 – pohled na technickou část výslechové místnosti

Foto č. 2 – pohled na výslechovou místnost

Foto č. 3 – jiný pohled na výlechovou místnost

Foto č. 4 – pohled zachycující pomůcky „Jája a Pája“

Příloha č. 2 - kopie osvědčení vydávaného specialistům pracujícím na úseku mládeže

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE SEVEROMORAVSKÉHO KRAJE O S T R A V A	
OSVĚDČENÍ	
kpt. Bc. Zdeněk ZAPLETAL ČOZ 304776	
<small>Byl proškolen v plném rozsahu ze zákona č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže, ze základů rodinného práva a sociálně právní ochrany dětí, speciální pedagogiky a psychologie. Jmenovaný splňuje podmínky odborné způsobilosti stanovené zákonem č. 218/2003 Sb.</small>	
	Ostrava 21. říjen 2009
plk. RNDr. Jaroslav SKRÍČIL ředitel krajského ředitelství	 Mjr. PhDr. Martin NASSWETTR vedoucí škóitel

Příloha č. 3 – Protokol o výsledku svědka osoby mladší 15 let

_____
č.j.

**PROTOKOL O VÝSLECHU SVĚDKA
OSOBY MLADŠÍ 15 LET**

V ..... dne ..... v ..... hod. bylo započato s výsledkem osoby mladší 15 let:

jméno a příjmení:

dřívější jméno:

datum a místo narození:

trvale bytem:

přechodně bytem:

totožnost zjištěna na

základě:

národnost:

škola:

nezletilý žije:

**u rodičů - u matky - u otce - u jiných osob
- v ústavu**

zákonný zástupce

nezletilého:

vyslýchán v tr. věci:

poměr k obviněnému:

v minulosti vyslýchán:

výslech konán za

přítomnosti:

v případě, že je úkon prováděn jako neodkladný či neopakovatelný, důvod jeho provedení: --

P o u č e n í :

Podle § 97 tr. řádu jste povinen vypovídat jako svědek o tom, co je vám známo o trestném činu a jeho pachateli a nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.

Podle § 101 odst. 1 tr. řádu vás upozorňuji na význam svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu. Výpověď svědka slouží v trestním řízení jako důkaz.

Podle § 345 odst. 1 tr. zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 tr. zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání, taktéž je podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku trestné, pokud jako svědek před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, uvedete úmyslně nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí anebo takovou okolnost zamlčíte.

Podle § 99 odst. 1 tr. řádu nesmíte být vyslýchán o okolnostech, týkajících se utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem, jež jste povinen zachovávat v tajnosti, ledaže byste byl této povinnosti příslušným orgánem zproštěn.

Podle § 99 odst. 2 tr. řádu nesmíte být vyslýchán též tehdy, jestliže by jste svojí výpovědí porušil státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti, ledaže by vás této povinnosti příslušný orgán nebo ten, v jehož zájmu tuto povinnost máte, zprostil.

Podle § 124 trestního zákoníku se za státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti považuje mlčenlivost, která je uložena nebo uznána jiným právním předpisem. Za státem uznanou povinnost mlčenlivosti se podle trestního zákona nepovažuje taková povinnost, jejíž rozsah není vymezen jiným právním předpisem, ale vyplývá z právního úkonu učiněného na základě jiného právního předpisu.

Podle § 99 odst. 3 tr. řádu se zákaz výslechu podle odstavce 2 nevztahuje na svědeckou výpověď, týkající se trestného činu, stran něhož máte oznamovací povinnost podle trestního zákoníku (§ 368). Rovněž se nevztahuje na svědeckou výpověď o utajovaných informacích klasifikovaných ve zvláštním zákoně stupněm utajení „Důvěrné“ nebo „Vyhrazené“.

Podle § 100 odst. 1 tr. řádu máte právo odmítnout výpověď jako svědek, jste-li příbuzným obviněného v pokolení přímém, jeho sourozencem, osvojitelem, osvojencem, manželem nebo druhem. Je-li obviněných více a v uvedeném poměru jste jen k některému z nich, máte právo odepřít výpověď ohledně jiných obviněných jen tehdy, není-li možné oddělit výpověď, která se jich týká, od výpovědi týkající se obviněného, k němuž jste v tomto poměru.

Podle § 100 odst. 2 tr. řádu jste oprávněn odepřít výpověď, pokud by jste svoji výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu, anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu byste právem pocítoval jako újmu vlastní.

Podle § 100 odst. 3 tr. řádu odepřít výpověď však nemůžete, máte-li stran trestného činu, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle § 368 tr. zákoníku. Neoprávněné odepření výpovědi je podle § 66 tr. řádu možné postihnout pořádkovou pokutou až do výše 50. 000, Kč.

Podle § 211 odst. 3 tr. řádu odepřete-li podle § 100 tr. řádu vypovídat před soudem, bude vaše výpověď z přípravného řízení před soudem přečtena,

pokud jste před výsledkem v přípravném řízení prohlásil, že svého práva odeprít výpověď podle § 100 tr. řádu nevyužíváte.

Podle § 103 tr. řádu ve spojení s ustanovením § 93 odst. 1 tr. řádu a § 95 odst. 2 tr. řádu máte právo dříve než dáte odpověď nahlédnout do písemných poznámek, které však musíte vyslychajícimu, pokud o to požádá, předložit k nahlédnutí. Po skončení výsledku vám bude protokol předložen k přečtení, nebo požádáte-li o to, bude vám přečten. Máte právo žádat jeho doplnění, opravy a změny v souhlasu s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 tr. řádu protokol o výsledku, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Má-li vyslychaný proti obsahu protokolu námitky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 2 odst. 14 tr. řádu máte právo používat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o němž prohlásíte, že jej ovládáte.

Jako svědek máte podle § 104 odst. 1 tr. řádu nárok na náhradu nutných výdajů a ušlé odměny za práci. Nárok zanikne, jestliže ho neuplatníte do tří dnů po svém výsledku.

Podle § 55 odst. 2 tr. řádu máte právo požádat o utajení své podoby a podepsat protokol smyšleným jménem a příjmením, pod kterým budete v trestním spisu veden, jestliže zjištěné okolnosti nasvědčují tomu, že vám nebo osobě blízké v souvislosti s podáním svědeckví hrozí újma na zdraví nebo jiné vážné nebezpečí porušení základních práv.

V případě seznámení se s utajovanými informacemi chráněnými zvláštním zákonem je Vaší povinností zachovávat o nich mlčenlivost a neumožnit k nim přístup neoprávněné osobě, dodržovat ostatní povinnosti stanovené zvláštním zákonem (zák. č. 412/2005 Sb. a související předpisy). Nesplnění této povinnosti může zakládat trestní odpovědnost podle § 317 a § 318 tr. zákoníku.

Podle § 8b odst. 1 tr. řádu ten, komu byly orgánem činným v trestním řízení poskytnuty informace o totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, (podezřelého, obviněného, obžalovaného, příp. odsouzeného), poškozeného, zúčastněné osoby nebo svědka, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům.

Podle § 8b odst. 2 tr. řádu nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži.

Zákaz zveřejnění informací neplatí z důvodů uvedených v ustanovení § 8b odst. 5 tr. řádu.

Porušení této povinnosti může být postiženo v případě fyzické osoby podle § 44 a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, pokutou až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5.000.000,- Kč, právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě může být za tento správní delikt, podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, uložena pokuta až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5.000.000,-

Kč, případně posouzeno i jako trestný čin neoprávněné nakládání s osobními údaji podle § 182 tr. zákoníku.

Vyjádření nezletilého k poučení a k věci:

To je vše, co mohu k dané věci říci.

Protokol byl hlasitě diktován, čten, shledán správným a jako takový podepsán, když s jeho obsahem souhlasím dne ..... v ..... hod.

vyslechl:

obhájce:

svědek:

přítomen:

Příloha č. 4 – Protokol o výslechu podezřelého osoby mladší 15 let

_____
č.j.

**PROTOKOL O VÝSLECHU PODEZŘELÉHO
OSOBY MLADŠÍ 15 LET**

V ..... dne ..... v ..... hod. bylo započato s výslechem osoby mladší 15 let:

jméno a příjmení:

dřívější jméno:

datum a místo narození:

trvale bytem:

přechodně bytem:

totožnost zjištěna na

základě:

národnost:

škola:

nezletilý žije:

**u rodičů - u matky - u otce - u jiných osob
- v ústavu**

zákonný zástupce

nezletilého:

vyslýchán v tr. věci:

poměr k obviněnému:

v minulosti vyslýchán:

výslech konán za

přítomnosti:

v případě, že je úkon prováděn jako neodkladný či neopakovatelný, důvod jeho provedení: --

P o u č e n í p o d e z ř e l é h o n e z l e t i l é h o :

Podle § 33 odst. 1 trestního řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které jsou předmětem podezření a důkazům o nich, nejste však povinen vypovídat. Můžete uvádět okolnosti a důkazy sloužící k vaší obhajobě, činit návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů

prováděných orgánem činným v trestním řízení. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůžete radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Můžete žádat, abyste byl vyslýchán za účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 165 trestního řádu). Jste-li ve vazbě nebo výkonu trestu odnětí svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.

Podle § 92 odst. 2 trestního řádu máte možnost se k podezření podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem podezření, uvést okolnosti, které jej zeslabují či vyvracejí a nabídnout o nich důkazy.

Podle § 92 odst. 3 trestního řádu Vám mohou být kladeny otázky k doplnění výpovědi nebo odstranění neúplností, nejasností a rozporů. Otázky musí být kladeny jasně a srozumitelně bez předstírání klamavých a nepravdivých okolností; nesmí v nich být naznačeno, jak na ně odpovědět.

Podle § 93 odst. 1 trestního řádu vám může být dovoleno, aby dříve než dáte odpověď, jste nahlédl do písemných poznámek, které musíte vyslýchajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí.

Podle § 33 odst. 2 trestního řádu osvědčíte-li, že nemáte dostatek prostředků, abyste si hradil náklady obhajoby, rozhodne předseda senátu a v přípravném řízení soudce, že máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Podle § 33 odst. 3 trestního řádu podáváte v přípravném řízení návrh na rozhodnutí o obhajobě bezplatné nebo za sníženou odměnu včetně příloh, jimiž prokazujete jeho důvodnost, prostřednictvím státního zástupce, v řízení před soudem pak prostřednictvím soudu, který koná řízení v prvním stupni.

Podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu máte za povinnost uvést adresu pro účely doručování písemností určených k vašim rukám.

Podle § 65 odst. 1 trestního řádu máte právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich částí. Podle § 65 odst. 2 trestního řádu vám může toto právo policejní orgán ze závažných důvodů odepřít, důvod odepření, pokud o to požádáte, přezkoumá státní zástupce.

Podle § 157a odst. 1 trestního řádu máte právo kdykoli v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.

Podle § 165 odst. 1 trestního řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a klást otázky vyslýchaným svědkům.

Podle § 95 odst. 2 trestního řádu máte právo, aby Vám po skončení výslechu byl protokol předložen k přečtení nebo požádáte-li o to, aby Vám byl přečten. Máte právo žádat, aby byl protokol doplněn nebo aby v něm byly provedeny opravy v souhlase s vaší výpovědí. Podle § 95 odst. 3 trestního řádu protokol o výslechu, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem

předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Máte-li proti obsahu protokolu námítky, je nutno je projednat v přítomnosti přítomné osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 66 odst. 1 trestního řádu Vás dále poučuji o tom, že kdo přes předchozí napomenutí ruší řízení, nebo kdo se k soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu chová urážlivě nebo kdo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkazu nebo nevyhoví výzvě, které mu byly dány podle trestního řádu, může být v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem potrestán pořádkovou pokutou do 50 000,- Kč.

Podle § 345 odst. 1 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu, podle § 345 odst. 2 trestního zákoníku je trestné, obviníte-li lživě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu přivodit mu trestní stíhání.

Podle § 2 odst. 14 trestního řádu máte právo užívat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o kterém uvedete, že jej ovládáte.

Podle § 28 odst. 1 trestního řádu neuvedete-li jazyk, který ovládáte, nebo uvedete-li jazyk či dialekt, který není jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem a pro takový jazyk nebo dialekt není zapsána žádná osoba v seznamu tlumočnicků, ustanoví vám orgán činný v trestním řízení tlumočnicka pro jazyk vaší národnosti nebo úřední jazyk státu, jehož jste občanem.

Podle § 179g odst. 1 trestního řádu v řízení o přečinu může se souhlasem podezřelého státní zástupce podmíněně odložit trestní stíhání, jestliže se podezřelý z trestného činu doznal, nahradil škodu, pokud byla činem způsobena a vzhledem k osobě podezřelého, s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a k okolnostem případu, lze důvodně takové rozhodnutí považovat za dostačující.

Podle § 8b odst. 1 tr. řádu ten, komu byly orgánem činným v trestním řízení poskytnuty informace o totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, (podezřelého, obviněného, obžalovaného, příp. odsouzeného), poškozeného, zúčastněné osoby nebo svědka, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům.

Podle § 8b odst. 2 tr. řádu nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži.

Zákaz zveřejnění informací neplatí z důvodů uvedených v ustanovení § 8b odst. 5 tr. řádu. Porušení této povinnosti může být postíženo v případě fyzické osoby podle § 44 a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, pokutou až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5.000.000,- Kč, právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě může být za tento správní delikt, podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, uložena pokuta až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit

pokutu do 5.000. 000,-Kč, případně posouzeno i jako trestný čin neoprávněné nakládání s osobními údaji podle § 182 tr. zákoníku.

Vyjádření nezletilého podezřelého k poučení a k věci:

To je vše, co mohu k dané věci říci.

Protokol byl hlasitě diktován, čten, shledán správným a jako takový podepsán, když s jeho obsahem souhlasím dne ..... v ..... hod.

vyslechl:

obhájce:

podezřelý:

přítomen: znalec: OSPOD: opatrovník   PMS: matka:

Příloha č. 5 – Poučení obviněného mladistvého

Poučení obviněného mladistvého:

Podle § 33 odst. 1 tr. řádu máte právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se vám kladou za vinu a k důkazům o nich, nejste však povinen vypovídat. Můžete uvádět okolnosti a důkazy k obhajobě, činit návrhy a podávat opravné prostředky. Máte právo zvolit si obhájce a s ním se radit i během úkonů prováděných policejním orgánem. S obhájcem se však v průběhu svého výslechu nemůžete radit o tom, jak odpovědět na již položenou otázku. Můžete žádat, aby jste byl vyslechnut za účasti svého obhájce, a aby se obhájce zúčastnil i jiných úkonů přípravného řízení (§ 1- 65 tr. řádu.). V případě, že budete vzat do vazby, nebo jste ve výkonu trestu odnětí svobody, můžete s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby. Osvědčíte-li, že nemáte dostatečné prostředky na úhradu nákladů obhajoby, máte nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu. Návrh na rozhodnutí o bezplatné obhajobě nebo za sníženou odměnu, včetně příloh k prokázání jeho důvodnosti, musíte předat prostřednictvím státního zástupce. Podle § 92 odst. 2 tr. řádu. máte možnost se k obvinění podrobně vyjádřit, zejména souvisle vylíčit skutečnosti, které jsou předmětem obvinění, uvést okolnosti, které obvinění zeslabují či vyvracejí a nabídnout o nich důkazy.

Podle § 63 odst. 2 tr. řádu máte právo uvést adresu na kterou Vám budou písemnosti doručovány.

Podle § 65 odst. 1 tr. řádu máte právo nahlížet do spisů a činit si z nich výpisky a poznámky a na svoje náklady si pořizovat kopie spisů a jejich části. Podle § 65 odst. 2 tr. řádu Vám může toto právo policejní orgán ze závažných důvodů odeprít, důvod odeprění, pokud o to požádáte, přezkoumá státní zástupce.

Podle § 93 odst. 1 tr. řádu máte právo dříve než dáte odpověď nahlédnout do písemných poznámek, které musíte vyslychajícím, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí.

Podle § 157a tr. řádu máte právo kdykoliv v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.

Podle § 165 odst. 1 tr. řádu se můžete se souhlasem policejního orgánu zúčastnit vyšetřovacích úkonů a klást otázky vyslychaným svědkům.

Podle § 2 odst. 14 tr. řádu máte právo používat svůj mateřský jazyk nebo jazyk, o kterém uvedete, že jej ovládáte.

Podle § 345 tr. zákoníku je trestné, obviníte-li křivě jiného ze spáchání trestného činu v úmyslu mu přivodit trestní stíhání.

Podle § 95 odst. 2 tr. řádu po skončení výslechu Vám bude protokol předložen k přečtení nebo požádáte-li o to bude vám přečten. Máte právo žádat doplnění, provedení změn či oprav protokolu v souladu s Vaší výpovědí. Podle § 9 odst. 3 tr. řádu protokol o výslechu, který byl prováděn bez přibrání zapisovatele, je nutno před podpisem předložit k přečtení nebo přečíst za přítomnosti nezúčastněné osoby. Má-li vyslychaný proti obsahu protokolu námítky, je nutno je projednat v přítomnosti přibrané osoby a výsledek pojmout do protokolu.

Podle § 8b odst. 1 tr. řádu ten, komu byly orgánem činným v trestním řízení poskytnuty informace o totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, (podezřelého, obviněného, obžalovaného, příp. odsouzeného), poškozeného, zúčastněné osoby nebo svědka, pro účely trestního řízení nebo k výkonu práv nebo plnění povinností stanovených zvláštním právním předpisem, je nesmí nikomu dále poskytnout, pokud jejich poskytnutí není nutné k uvedeným účelům.

Podle § 8b odst. 2 tr. řádu nikdo nesmí v souvislosti s trestným činem spáchaným na poškozeném jakýmkoli způsobem zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti poškozeného, který je osobou mladší 18 let nebo vůči němuž byl spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži.

Zákaz zveřejnění informací neplatí z důvodů uvedených v ustanovení § 8b odst. 5 tr. řádu. Porušení této povinnosti může být postiženo v případě fyzické osoby podle § 44 a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, pokutou až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5.000.000,- Kč, právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě může být za tento správní delikt, podle § 45a zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, uložena pokuta až do výše 1.000.000,- Kč, v případě spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5.000.000,-Kč, případně posouzeno i jako trestný čin neoprávněné nakládání s osobními údaji podle § 182 tr. zákoníku.

Podle § 42 odst. 2 zákona č. 218/2003 Sb. musíte mít obhájce od okamžiku, kdy jsou proti vám použita opatření podle tohoto zákona nebo provedeny úkony podle trestního řádu, včetně úkonů neodkladných a neopakovatelných, ledaže nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění obhájce o něm zajistit. Podle § 44 zákona č. 218/2003 Sb., neužijete-li svého práva zvolit si obhájce a nebude-li vám zvolen zákonným zástupcem, může vám jej zvolit váš příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojitel, manžel druh, jakož u zúčastněná osoba a tyto osoby tak mohou učinit i proti vaší vůli. V případě, že nedojde ke zvolení obhájce, bude vám ve smyslu § 39 tr. řádu ustanoven. V průběhu tr. řízení si můžete místo obhájce, který vám byl ustanoven či zvolen oprávněnou osobou, zvolit obhájce jiného.

Podle § 7 zákona č. 218/2003 Sb. Vás poučuji, že trestnost činu, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice nepřevyšuje pět let zaniká, jestliže po spáchání činu dobrovolně odstraníte nebo napravíte způsobený následek, anebo se o to pokusíte, zejména nahrazením způsobené škody, učiníte opatření potřebná k její náhradě nebo se jinak pokusíte odčinit způsobené následky, svým chováním projevíte účinnou snahu po nápravě a čin neměl trvale nepříznivých následků pro poškozeného nebo pro společnost.

Podle § 15 odst. 3 zákona č. 218/2003 Sb. může na základě Vašeho souhlasu soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce uložit výchovná opatření již v přípravném řízení, a to nejdéle do jeho pravomocného skončení. Máte právo kdykoli v průběhu řízení až do jeho pravomocného ukončení svůj souhlas odvolat prohlášením adresovaným soudu pro mládež a v přípravném řízení státnímu zástupci, který vede řízení. Výkon výchovného opatření tím končí.

Podle § 42 odst. 5 zákona č. 218/2003 Sb. Vás poučuji o podmínkách pro podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 tr. řádu, kdy s Vaším

souhlasem v řízení o provinění, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož hranice nepřevyšuje pět let k činu se doznáte, nahradíte škodu, pokud byla činem způsobena nebo s poškozeným o její náhradě jste uzavřel dohodu, anebo jste učinil jiná opatření k její nápravě. Dále o podmínkách narovnání podle § 309 tr. řádu, jestliže jste prohlásil, že skutek jste spáchal, uhradil jste poškozenému škodu, nebo jste učinil potřebné úkony k její úhradě, popřípadě jinak odčinil újmu vzniklou proviněním, složil na účet soudu nebo státního zástupce peněžní částku určenou konkrétnímu adresátovi k obecně prospěšným účelům. Podle § 70 odst. 3 zákona č. 218/2003 Sb. Vás poučuji o možnosti odstoupení od trestního stíhání, jestliže jste úspěšně vykonal vhodný probační program, byla úplně nebo částečně nahrazena škoda způsobená proviněním a poškozený s takovým odškodněním souhlasil.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Zdeněk Zapletal
Katedra nebo ústav:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Neumeister, Ph.D.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení.
Název v angličtině:	Interrogation room in a special complex of associated facilities for the care of a child in Olomouc, as one of the means of influencing the secondary victimization of the child through an act of criminal proceedings on the part of law enforcement.
Anotace práce:	Předmětem diplomové práce „Výslechová místnost ve speciálním komplexu Sdruženého zařízení pro péči o dítě v Olomouci, p.o., jako jeden z prostředků ovlivňujících sekundární viktimizaci dítěte při úkonech v trestním řízení ze strany orgánů činných v trestním řízení“, je seznámit čtenáře se základními pojmy a s metodikou praktické činnosti v takovém zařízení. Hlavním cílem diplomové práce bylo charakterizovat smysl a efektivitu výslechových místností jako významné součásti prevence sekundární viktimizace dětí při úkonech v trestním řízení se zaměřením na praktické rady a doporučení. Na základě vlastních zkušeností, studií odborné literatury, z informací zjištěných realizovanými rozhovory se specialisty pracujícími ve výslechových místnostech a z kasuistik skutečných případů jsem vytvořil materiál, který snad bude sloužit pro studijní účely začínajícím policistů, pracovníkům státní správy a dalším, kteří se o tuto problematiku zajímají.
Klíčová slova:	výslechová místnost, sekundární viktimizace, oběť, svědek, výslech, dítě, orgány činné v

	trestním řízení
Anotace v angličtině:	The subject of this thesis „Interrogation room in a special complex of associated facilities for the care of a child in Olomouc, as one of the means of influencing the secondary victimization of the child through an act of criminal proceedings on the part of law enforcement“, is to acquaint the reader with the basic concepts and methodology of practical work in such facilities. The main objective of this thesis was to characterize the purpose and effectiveness of the interrogation room as an important part of prevention of secondary victimization of children in acts of criminal procedure, focusing on practical advice and recommendations. Based on personal experience, study of literature, information gathered from interviews realized with specialists working in interrogation rooms, and case studies of actual cases I have created a material that might be used for educational purposes to police beginners, government workers and others who are interested in this issue .
Klíčová slova v angličtině:	interrogation room, secondary victimization, victim, witness, interrogation, child, authorities active in criminal proceedings
Přílohy vázané v práci:	<ul style="list-style-type: none"> - fotodokumentace výslechové místnosti - fotokopie osvědčení specialisty - formuláře k výsledkům s poučením
Rozsah práce:	76
Jazyk práce:	čeština